

**ENSENYAMENT DE MESTRES
EDUCACIÓ INFANTIL**

TREBALL DE FI DE GRAU

L'AUTISME A EDUCACIÓ INFANTIL: LA METODOLOGIA TEACCH

Grau d'Educació Infantil

**UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia**

Astrid Fernández Morales

Dirigit per la Sra. Sandra Badia Mestre

Tarragona, 2022

“Paciència. Paciència. Paciència. Treballar per a veure el meu autisme com una habilitat diferent en lloc d'una discapacitat. Miri més enllà del que pugui veure com a limitacions i vegi els dons que m'ha donat l'autisme. Pot ser que sigui cert que no soc bo per al contacte visual o la conversa, però has notat que no menteixo, faig trampa en els jocs, fanfarró dels meus companys de classe o jutjo a altres persones? També és cert que probablement no seré el pròxim Michael Jordan. Però amb la meva atenció als detalls fins i la capacitat d'un enfocament extraordinari, podria ser el pròxim Einstein. O Mozart. O Van Gogh”.

Ellen Notbohm.

AGRAÏMENTS.

A l'escola que va obrir-me les portes. A l'equip docent de l'escola que van accedir desinteressadament a participar en la investigació, i la riquesa de coneixements que ha significat per a mi. A les mestres de la universitat que van validar-me el disseny d'instruments. A la tutora del treball, professora de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, per la seva ajuda en el treball, per l'orientació i els ànims en el transcurs d'aquests.

Gràcies.

RESUM.

L'autisme és un trastorn bastant present a les aules ordinàries d'educació infantil. En aquest Treball de Final de Grau es pretén avaluar de manera exhaustiva la metodologia TEACCH, un mètode per a tractar les persones amb autisme, així com, comprovar si la metodologia TEACCH afavoreix la inclusió social i personal dels infants TEA a les aules d'educació infantil, tot utilitzant una metodologia qualitativa: observacions a l'aula i entrevistes a l'equip docent d'una escola; i una metodologia quantitativa: qüestionaris enviats a diferents escoles. L'estudi demostra que el TEACCH és un mètode útil i inclusiu per a atendre la diversitat, ja que s'han observat millores en aquests alumnes TEA, alhora que els dota d'una major autonomia i estructuració mental, sempre que es comptin amb els recursos humans necessaris per atendre aquests infants i la formació necessària respecte a aquest mètode. A més, s'ha pogut comprovar que les escoles d'educació infantil tenen coneixença d'aquest mètode i l'utilitzen.

Paraules claus: autisme, TEACCH, inclusió, educació infantil, escoles, autonomia.

RESUMEN.

El autismo es un trastorno bastante presente en las aulas ordinarias de educación infantil. En este Trabajo de Final de Grado se pretende evaluar de manera exhaustiva la metodología TEACCH, un método para tratar las personas con autismo, así como, comprobar si la metodología TEACCH favorece la inclusión social y personal de los niños TEA a las aulas de educación infantil, utilizando una metodología cualitativa: observaciones en el aula y entrevistas al equipo docente de una escuela; y una metodología cuantitativa: cuestionarios enviados en diferentes escuelas. El estudio demuestra que el TEACCH es un método útil e inclusivo para atender la diversidad, puesto que se han observado mejoras en estos alumnos TEA, a la vez que los dota de una mayor autonomía y estructuración mental, siempre que se cuenten con los recursos humanos necesarios para atender estos niños y la formación necesaria respecto a este método. Además, se ha podido comprobar que las escuelas de educación infantil tienen conocimiento de este método y lo utilizan.

Palabras claves: autismo, TEACCH, inclusión, educación infantil, escuelas, autonomía.

ABSTRACT.

Autism is a disorder fairly present in ordinary classrooms of child education. In this End of Degree work, it is intended to thoroughly evaluate the TEACCH methodology, a method for treating people with autism, as well as, to check whether the TEACCH methodology favors the social and personal inclusion of children ASD in children's education classrooms, using a qualitative methodology: classroom observations and interviews on the teaching team of a school; and a quantitative methodology: quizzes sent to different schools. The study shows that TEACCH is a useful and inclusive method for dealing with diversity, as improvements have been observed in these ASD pupils, while giving them greater autonomy and mental structuring, provided that the human resources are available to cater for these children and the training needed in relation to this method. In addition, it has been established that children's schools have knowledge of this method and use it.

Keywords: *autism, TEACCH, inclusion, children's education, schools, autonomy.*

ÍNDEX.

1. INTRODUCCIÓ.	8
2. MARC TEÒRIC.	10
2.1. TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA.	10
2.1.1. Definició.	10
2.1.2. Història.	10
2.1.3. Prevalença.	13
2.1.4. Comorbiditat.	13
2.1.5. Trets característics de les persones amb TEA.	13
2.1.5.1. <i>Criteris de diagnòstic. Simptomatologia.</i>	13
2.2. IDENTIFICACIÓ D'UN INFANT AMB TEA.	14
2.2.1. Factors de risc.	14
2.2.2. Diagnòstic diferencial.	15
2.2.3. Detecció precoç.	15
2.2.3.1. <i>Procés de detecció.</i>	16
2.2.3.2. <i>Senyals d'alarma.</i>	16
2.2.3.3. <i>Instruments de cribratge.</i>	18
2.2.4. Atenció primerenca.	19
2.3. COMUNICACIÓ I LLENGUATGE; SISTEMES AUGMENTATIUS I ALTERNATIUS DE COMUNICACIÓ (SAAC).	20
2.3.1. Quins recursos utilitza els SAAC?	21
2.3.2. Productes de suport per a la comunicació.	21
2.3.3. Usuaris que poden beneficiar-se dels SAAC.	21
2.4. LA METODOLOGIA TEACCH (TREATMENT AND EDUCATION OF AUTISTIC RELATED COMMUNICATION HANDICAPPED CHILDREN).	22
2.4.1. Definició i origen.	22
2.4.2. Objectius.	24
2.4.3. Principis.	24
2.4.4. Ensenyança estructurada.	26
2.4.4.1. <i>Components de l'ensenyança estructurada.</i>	26
2.4.5. Evidències del TEACCH.	32
2.5. INCLUSIÓ EDUCATIVA.	32
3. MARC METODOLÒGIC.	34
3.1. PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ/HIPÒTESI.	34
3.2. OBJECTIUS.	34
3.3. DISSENY.	35

3.3.1.	Introducció.	35
3.3.2.	Temporalització.	36
3.3.3.	Mostra i població.	38
3.3.3.1.	<i>Criteris d'inclusió.</i>	38
3.3.3.2.	<i>Criteris d'exclusió.</i>	38
3.3.4.	Instrumentes de recollida de dades.	38
3.3.4.1.	<i>Qüestionari semiestructurat.</i>	38
3.3.4.2.	<i>Guió de l'entrevista a professionals de l'escola X de Reus.</i>	41
3.3.4.3.	<i>Plantilla de la graella d'observació.</i>	42
3.4.	RESULTATS.	42
3.4.1.	Introducció.	42
3.4.2.	Anàlisi dels resultats.	43
3.5.	CONCLUSIONS.	55
4.	BIBLIOGRAFIA.	57
5.	ANNEXOS.	61
5.1.	TRANSCRIPCIÓ DE LES ENTREVISTES.	61
5.1.1.	Entrevista 1.	61
5.1.2.	Entrevista 2.	63
5.1.3.	Entrevista 3.	65
5.1.4.	Entrevista 4.	68
5.1.5.	Entrevista 5.	71
5.1.6.	Entrevista 6.	73
5.2.	GRAELLES D'OBSERVACIÓ.	76
5.2.1.	Graella d'observació 1.	76
5.2.2.	Graella d'observació 2.	77
5.3.	RESULTATS DELS QÜESTIONARIS PER A LES ESCOLES.	78

1. INTRODUCCIÓ.

El TEA és una realitat existent a les aules d'educació infantil, per tant, una de les principals finalitats d'aquest treball és investigar sobre aquest trastorn i descobrir el funcionament d'un model d'intervenció per atendre els infants autistes; la metodologia TEACCH (Treatment and Education of Autistic related Communication Handicapped Children). El propòsit d'estudi es basa a confirmar la funcionalitat i la inclusió que aporta la metodologia TEACCH als infants amb TEA. Amb la realització d'aquest treball s'ha volgut observar i descobrir si aquest mètode és realment útil per els infants amb TEA i conèixer i valorar els beneficis del mètode esmentat amb aquesta diversitat en educació infantil, així com, conèixer recursos per atendre a aquests infants dins l'aula.

Aquest estudi neix durant l'estada de pràctiques, ja que vaig tenir l'oportunitat d'observar infants amb TEA dins les aules. Gràcies a aquesta experiència em va sorgir la necessitat d'indagar més sobre l'autisme, de descobrir que era la metodologia TEACCH i d'observar els beneficis que aporta aquesta en aquests infants.

L'etapa d'educació infantil és una de les més importants per els infants, ja que en aquesta s'estableixen les primeres relacions socials i els primers aprenentatges, per tant, els mestres han d'estar ben preparats i preparades per a treballar amb infants que pateixen TEA. Per aquest motiu aquest treball dona informació sobre recursos, eines i mètodes que faciliten la vida escolar i personal d'aquests alumnes.

L'estructura del treball s'inicia amb el marc teòric. Es comença amb una breu descripció de l'autisme en termes generals, se'n parla sobre que és l'autisme, es fa una aproximació històrica sobre l'origen d'aquest trastorn, passant cronològicament pels autors més rellevants que detallen les característiques bàsiques i se'n descriuen els trets característics d'aquestes persones, recollits sota el manual de diagnòstic DSM-V. Seguidament, es parla sobre la identificació d'un infant amb TEA, en el qual es detallen els factors de risc, el diagnòstic diferencial que poden tenir aquests infants, els senyals d'alarma, els instruments de cribatge i finalment, la importància d'una atenció primerenca en els infants amb TEA. En tercer lloc, se'n parla sobre els Sistemes Augmentatius i Alternatius de la Comunicació (SAAC). En aquest apartat s'explica que són aquests sistemes, així com els recursos que s'usen, els productes de suport que utilitzen per a la comunicació i els usuaris que se'n poden beneficiar d'aquests sistemes.

Tot seguit, es fa referència a la metodologia TEACCH, una metodologia pensada per a tractar a infants amb autisme que dota a aquests d'una major autonomia i independència.

S'observarà en què consisteix aquesta metodologia així com, els orígens d'aquesta. D'altra banda, es veuran els objectius i els principis en què es basa aquesta i se'n parlarà de l'ensenyança estructurada, aquella en la que es basa el mètode TEACCH i els components d'aquesta. Per acabar amb aquest apartat, s'observaran les evidències que ha deixat aquesta metodologia.

Per acabar amb el marc teòric es farà referència al terme d'inclusió. D'aquesta manera es podrà conèixer en què consisteix aquest concepte i comprendre el nostre sistema educatiu a partir del que ens diu el decret 150/2017.

El marc metodològic parteix d'investigar si la metodologia TEACCH és realment un recurs inclusiu per atendre de manera òptima a aquesta diversitat. L'objectiu que persegueix aquest estudi mixt pretén comprovar la inclusió dels infants TEA a les aules ordinàries a través del TEACCH, esbrinar la coneixença que tenen les escoles sobre aquest model d'intervenció i conèixer els recursos que apliquen per atendre a aquest col·lectiu.

L'objecte d'estudi es força rellevant, ja que busca descobrir si amb aquesta manera de fer els alumnes autistes estan inclosos dins l'aula ordinària amb la resta d'iguals i esbrinar si aporta beneficis en el dia a dia d'aquests alumnes a fi d'aconseguir que els infants autistes puguin gaudir d'un sistema educatiu inclusiu.

L'anàlisi de les dades s'ha realitzat des de l'objectivitat i la rigorositat facilitant l'assoliment dels objectius establerts. El procés de recollida s'ha dut a terme presencialment a través de l'observació a l'aula i les entrevistes, i de manera telemàtica enviant els qüestionaris a les escoles ordinàries, dels quals se n'extreuen els gràfics. Dels diferents instruments se n'han extret dues tipologies de resultats, els qualitius, que s'han dut a terme a través de les observacions a l'aula i de les entrevistes a l'equip docent de l'escola X, i els quantitius, que s'han donat a través dels qüestionaris duts a terme a les diferents escoles d'educació infantil de Reus, a fi de conèixer els recursos que usen per atendre els infants amb TEA i saber si tenen coneixença de la metodologia TEACCH i si l'usen.

Per acabar, fer referència al procés dut a terme per realitzar l'estudi, sent un camí ple d'aprenentatges. L'educació ha de ser inclusiva, per tant, les escoles han de donar resposta a tots els infants. Per aquest motiu he volgut centrar-me en aquesta metodologia, ja que és inclusiva i aplicable a les aules ordinàries.

2. MARC TEÒRIC.

2.1. TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA.

2.1.1. Definició.

El trastorn de l'espectre autista (TEA) es troba dins de la categoria de trastorns del neurodesenvolupament i afecta les persones que la pateixen durant tota la seva vida.

L'Organització Mundial de la Salut aporta la següent definició sobre el TEA:

“Els trastorns de l'espectre autista (TEA) són un grup d'afeccions diverses. Es caracteritzen per algun grau de dificultat en la interacció social i la comunicació. Altres característiques que presenten són patrons atípics d'activitat i comportament; per exemple, dificultat per a passar d'una activitat a una altra, gran atenció als detalls i reaccions poc habituals a les sensacions”. (Organització Mundial de la Salut, 2021).

Per tant, tal com ens diu l'OMS, aquest trastorn es caracteritza per un dèficit en el desenvolupament que repercuteix en el funcionament social, personal, acadèmic o ocupacional. Les persones que pateixen aquest trastorn tenen dificultats en diverses àrees del desenvolupament: habilitats per a la interacció social, habilitats per a la comunicació verbal i no verbal (en diversos contextos) i presència de patrons de comportaments, interessos i activitats estereotipades i repetitius. (Fuiza & Fernández, 2013).

La paraula autisme prové del grec “*autos*” que significa tancat “en si mateix”, és a dir, pèrdua de contacte amb la realitat, que implica una gran dificultat per a comunicar-se amb els altres. (Fuiza & Fernández, 2013).

2.1.2. Història.

Per parlar sobre l'autisme hem de fer referència a dos grans autors precursors de l'autisme: Leo Kanner (1943) i Hans Asperger (1944). Tots dos destaquen per ser els primers a observar a infants amb característiques definitòries pròpies de l'autisme. Aquests autors tan rellevants han fet aportacions que han permès arribar al concepte que avui en dia coneixem com "autisme".

Malgrat que aquests dos autors van ser els principals protagonistes que van permetre entendre el concepte d'autisme, cal mencionar que el terme autisme va aparèixer per primer cop a la literatura mèdica, tal com anuncia Artigas-Pallarres i Paula, en la monografia *Dementia precox order Gruppe der Schizophrenien*, redactada pel psiquiatre suís Eugen Bleuler (1857-1939) i publicada a Viena l'any 1911. Bleuler va introduir el terme autisme per fer referència a una alteració que pateixen els pacients esquizofrènics

que implicava un allunyament del món exterior i la dificultat o la impossibilitat de comunicar-se amb els altres. (Artigas-Pallares & Paula, 2012).

Posterior a Bleuler, van aparèixer les aportacions de Leo Kanner (1894-1981). Aquest autor va considerar que la teoria de Bleuler era desafortunada, ja que aquest feia referència a una conducta intencionada d'evitar les relacions socials, en canvi, Kanner defensava que no era intencionat, és a dir, que era una incapacitat innata.

La incorporació del terme autisme al significat actual es deu a les aportacions que va fer Kanner en el seu article "*Autistic Disturbance of Affective Contact*", publicat l'any 1943. Kanner va continuar aprofundint sobre aquest trastorn i li va assignar la denominació d'autisme infantil precoç. L'esmentat autor va anunciar que el tret fonamental de l'autisme és la incapacitat per relacionar-se de manera normal amb les persones i les situacions. (Fuiza & Fernández, 2013). Aquest va recolzar la importància de no confondre l'autisme amb altres problemes, per aquest mateix motiu va proposar una sèrie de criteris per a definir l'autisme precoç a partir dels següents símptomes; aïllament profund per al contacte amb les persones; un desig obsessiu de preservar la identitat; una alteració en la comunicació verbal; no acceptar canvis; entre d'altres. Va defensar amb contundència el fet de separar l'autisme de l'esquizofrènia, ja que per a ell el quadre clínic de l'autisme es podia diferenciar de qualsevol altre trastorn.

Kanner va realitzar un estudi clínic a 11 pacients (8 nens i 3 nenes) que mostraven conductes estranyes no recollides en cap sistema nosològic. Aquests pacients tenien en comú una sèrie de característiques; mostraven una certa incapacitat per a establir relacions socials; alteracions en el llenguatge i la comunicació social; insistència en les rutines; mostraven moviments corporals inusuals i comportaments repetitius; de vegades apareixia alguna habilitat especial; mostraven un bon potencial cognitiu, però limitat als seus centres d'interessos; mostraven un aspecte físic normal i els primers símptomes apareixien des del naixement. (Mesibov, Howley, & Naftel, 2016). Era conscient que no es trobava enfront una malaltia estranya i que mai dels casos s'havia de confondre amb el retard mental o l'esquizofrènia, tal com va anunciar en el següent fragment del seu article:

“Aquestes característiques conformen una única síndrome, no referit fins al moment, que sembla bastant excepcional, encara que probablement és més freqüent del que indica l'escassetat de casos observats. És molt possible que alguns d'ells hagin estat considerats com a febles mentals o esquizofrènics. De

fet, diversos nens del grup ens van ser presentats com a idiotes o imbècils, un encara resideix en una escola estatal per a febles mentals, i dos havien estat considerats anteriorment com a esquizofrèncics". (Kanner, 1943).

L'aportació més magnífica que va fer Kanner al llarg de la seva investigació va ser deduir que l'autisme és un trastorn del neurodesenvolupament, tal com es considera avui en dia. Com podem observar en el següent fragment;

"Per tant, hem d'assumir que aquests nens han arribat al món amb una incapacitat innata per a formar el contacte afectiu normal, biològicament proporcionat amb les persones; igual que uns altres neixen amb deficiències intel·lectuals o físiques innates. Si aquesta hipòtesi és correcta, un estudi més profund dels nostres nens pot ajudar a proporcionar uns criteris més concrets relatius a les encara difuses relacions sobre els components constitucionals de la resposta emocional. De moment sembla que tenim exemples purs de trastorns autistes innats del contacte afectiu". (Kanner, 1943).

L'altra contribució sobre l'autisme després de Kanner va ser la de Hans Asperger (1906-1980). Aquest autor va publicar l'any 1944 a Viena l'article de "*Die Austistische Psychopathen in Kindersalter*". Els treballs d'Asperger pel simple fet d'haver estat publicats en alemany van ser llargament ignorats per la psiquiatria i la neurologia en la majoria de països, per tant, no van ser tan coneguts com els de Kanner. Va ser gràcies a la traducció que va fer Lorna Wing el 1981, que va començar a experimentar un gran creixement. Wing va plantejar una triada de problemes comportamentals de l'autisme relacionats amb la socialització, la comunicació i la imaginació, a més va ser qui va atribuir el terme de síndrome d'Asperger. (Artigas-Pallares & Paula, 2012) i (Fuiza & Fernández, 2013).

Sembla una gran coincidència que Asperger utilitzes el concepte "autisme", ja que desconeixia els treballs realitzats per Kanner i viceversa. El quadre clínic fet per Asperger era diferent del de Kanner, va utilitzar com a objecte d'estudi quatre nois majors d'edat que no tenien un retard significatiu ni en el desenvolupament cognitiu ni en l'adquisició del llenguatge. Els pacients que va estudiar Asperger presentaven uns patrons de conducta caracteritzats per la falta d'empatia; poques habilitats per relacionar-se; ingenuïtat; utilització d'un llenguatge repetitiu; problemes en la comunicació verbal i no verbal; entre altres. Tanmateix, va observar que a aquests nens no els hi agraden les rutines. (Artigas-Pallares & Paula, 2012). Asperger emprava el terme de "*petits professors*" per a referir-

se als qui pateixen autisme, ja que tenen una gran capacitat per parlar dels seus temes favorits amb molts detalls (centre d'interès). (Asperger, 1944).

2.1.3. Prevalença.

Tal com ens descriu el DSM-V, aproximadament l'1% de la població pateix TEA. (American Psychiatric Association, 2014). Els càlculs sobre la prevalença de l'autisme varien considerablement en funció del país. Això pots ser a causa dels diferents criteris de diagnòstics, factors genètics i/o influències ambientals.

Hi ha una major prevalença en el sexe masculí que en el femení (4 vegades més). (Dueri, 2003).

2.1.4. Comorbiditat.

El TEA s'associa amb freqüència a la discapacitat intel·lectual i a les alteracions estructurals del llenguatge. El DSM-V afirma que aproximadament el 70% dels TEA poden tenir un trastorn mental comòrbid i el 40% poden tenir dos o més trastorns mentals comòrbids. (American Psychiatric Association, 2014).

2.1.5. Trets característics de les persones amb TEA.

2.1.5.1. *Criteris de diagnòstic. Simptomatologia.*

Tal com ens descriu el DSM-V per poder diagnosticar un trastorn de l'espectre autista s'ha de complir amb els següents 5 criteris (*A, B, C, D i E*); (American Psychiatric Association, 2014).

A. Dèficits persistents en la comunicació i la interacció social en diferents contextos, com es manifesta en els punts següents en el moment actual o passat:

Dificultats en la reciprocitat socioemocional: aproximacions socials anormals i dificultat per mantenir una conversa; dificultat per compartir emocions, interessos o afecte; fracàs per iniciar o respondre a les interaccions socials.

Dèficits durant la interacció social pel que fa a la comunicació no verbal: comunicació verbal i no verbal pobre; dèficits per entendre i emprar gestos; manca de comunicació no verbal.

Dèficits per començar, mantenir i comprendre relacions interpersonals: dificultat per ajustar el seu comportament al context; problemes per fer amics o pel joc imaginatiu; manca d'interès pels seus iguals.

B. Patrons de comportament, interessos o activitats restrictius o repetitius, com a mínim en dos dels punts següents en el moment actual o el passat:

Moviments, ús d'objectes o parla estereotipada i repetitiva: estereotípies motores simples; ecolàlia; ús idiosincràtic de frases, etc.

Temes d'interès marcadament restrictius i fixes que resulten anormals en intensitat o en la seva focalització. Fort vincle per objectes inusuals i interessos marcats.

Insistència en què les coses no canviïn, adherència inflexible a rutines. Malestar davant de petits canvis; dificultats amb les transicions; rigidesa de pensament.

Hiper o hiporeactivitat a estímuls sensorials o interès inusual en aspectes sensorials de l'entorn: indiferència aparent al dolor o la temperatura; respostes adverses a específics sons o textures, etc.

C. Els símptomes han d'estar presents en la primera infància.

D. Els símptomes limita i afecta el funcionament del seu dia a dia.

E. Aquestes alteracions no s'expliquen millor per la discapacitat intel·lectual o pel retard global de desenvolupament.

En resum; les principals característiques d'aquests trastorns, tal com s'ha remarcat, són el deteriorament en la comunicació social; l'excessiva inflexibilitat a les rutines; i la presència d'interessos restringits i repetitius, que tendeixen a ser anormals quant a la intensitat. Tanmateix, acostumen a patir híper o hiposensibilitat als estímuls sensorials.

Les persones que pateixen TEA tenen deficiències lingüístiques que van des de l'absència total de la parla fins a l'escassa comprensió de la parla dels altres, ecolàlia (repetició involuntària de paraules o frases) o un llenguatge amb un to monòton, repetitiu i literal. També tendeixen a utilitzar la inversió pronominal, és a dir, fan referència a un mateix amb el "tu" o l' "el".

D'altra banda, es poden observar conductes estranyes, com ara; estereotípies, aleteig de les mans, impulsivitat i de vegades autoagressions o agressivitat.

2.2. IDENTIFICACIÓ D'UN INFANT AMB TEA.

2.2.1. Factors de risc.

Avui en dia, encara no es coneix la causa de l'autisme. Hi ha investigacions que afirmen que l'autisme pot ser causat per diversos problemes. A més, hi ha diversos factors que augmenten la probabilitat que una persona pateixi TEA, com ara; el fet de patir algun trastorn associat al TEA, ser del sexe masculí, ja que tal com hem vist anteriorment hi ha una major prevalença en el sexe masculí que en el femení, però la gravetat sol ser major en el sexe femení, etc. D'altra banda, també influeixen els factors genètics (antecedents

familiars) i ambientals (ex: baix pes en néixer, edat avançada dels pares, etc.). (Balbuena, 2007) i (Fuiza & Fernández, 2013).

2.2.2. Diagnòstic diferencial.

Molts individus amb conductes autistes són diagnosticats per altres diagnòstics possibles que no acaben sent l'establert finalment. Al DSM-V ens indica que els trastorns que es poden confondre amb el TEA són: la síndrome de Rett; el mutisme selectiu; els trastorns del llenguatge i el trastorn de la comunicació social (pragmàtic); la discapacitat intel·lectual; el trastorn dels moviments estereotipats; el trastorn per dèficit d'atenció / hiperactivitat (TDAH) i l'esquizofrènia. (American Psychiatric Association, 2014).

2.2.3. Detecció precoç.

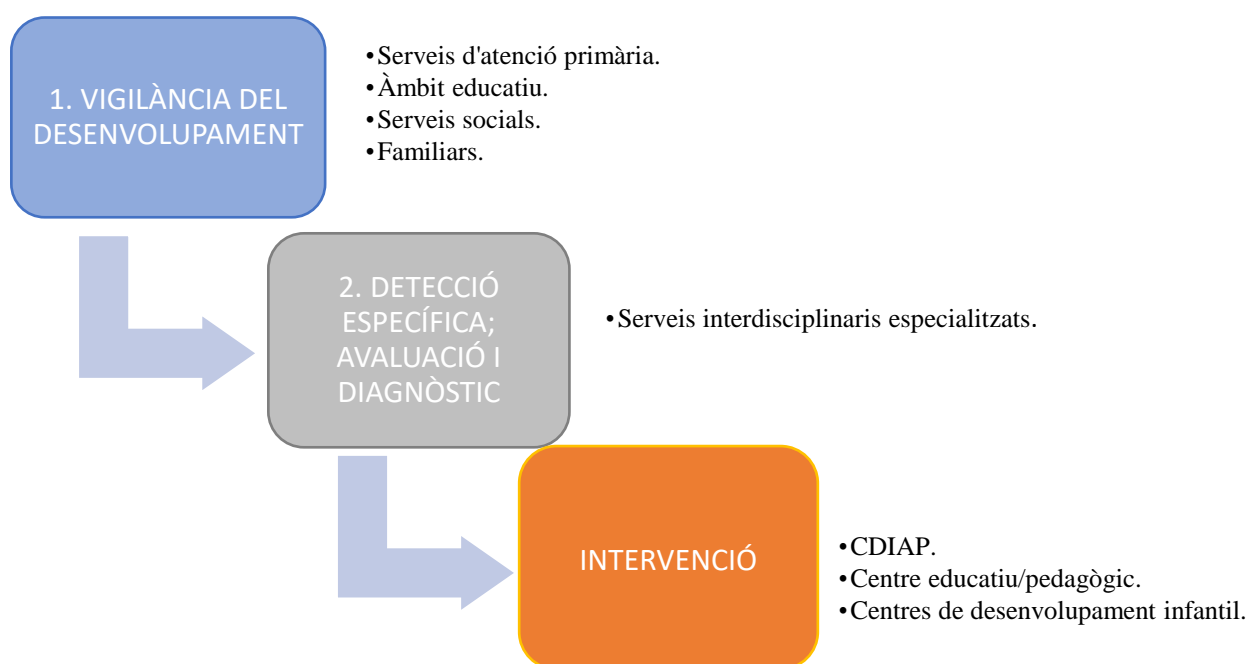
El diagnòstic del TEA és totalment clínic. No existeix cap tractament curatiu ni un únic mètode vàlid, per aquest mateix motiu és molt important la detecció precoç, ja que aquesta facilitarà l'evolució òptima de l'infant TEA.

És evident que una detecció precoç és imprescindible per poder posar en marxa tan aviat com es pugui els tractaments terapèutics preventius necessaris, a fi de garantir un major èxit d'aquests. Molts científics i especialistes consideren que és una necessitat de primer ordre detectar els casos de TEA com més aviat possible, ja que això incrementa les oportunitats dels infants d'arribar a millors nivells adaptatius.

Avui en dia, encara existeix un retard rellevant pel que fa al moment que es comença a sospitar que hi ha un problema en el desenvolupament i el moment en què es du a terme el diagnòstic. (Canal et al., 2006). Aproximadament el 80% dels casos d'infants autistes podrien diagnosticar-se molt abans, ja que la majoria són diagnosticats al cap de trenta mesos o posterior i molt pocs són derivats als serveis especialitats abans dels tres anys. Això succeeix perquè els pares, els pediatres, altres professionals de l'atenció primària, els professionals de l'educació i els serveis socials, manquen de la informació necessària per reconèixer que estan davant un infant TEA.

Per poder dur a terme una detecció precoç hem de tenir en compte l'edat i l'inici del patró de conducta autista. Els primers símptomes es reconeixen normalment abans dels dos anys. D'altra banda, les característiques conductuals es fan evidents en la primera infància (falta d'interès social, etc.), de vegades es pot pensar que l'infant pateix sordesa, ja que sembla que no t'escolti.

2.2.3.1. Procés de detecció.

2.2.3.2. Senyals d'alarma.

En les primeres etapes evolutives dels infants poden aparèixer certs senyals d'alarma propis del TEA. Els senyals d'alarma per a l'autisme ens indiquen la necessitat de procedir a dur a terme una avaluació més àmplia de manera immediata i la necessitat de derivar els infants a altres professionals.

Els mestres tenen un paper crucial en la detecció d'un TEA, a través de l'observació i tenint en comptes tres dimensions nuclears tal com explica Fuiza i Fernández; les alteracions en la comunicació i el llenguatge, alteracions en la flexibilitat mental i comportament amb conductes estereotipades i repetitives. (Fuiza & Fernández, 2013).

Han sigut diversos autors els que han recollit i detallat els principals senyals d'alarma que es poden percebre en els infants autistes. En la següent taula he recollit la informació aportada per Filipek et al, Fuiza i Fernández, l'autoritat sanitària de l'estat de Nova York i un grup d'estudi dels trastorns de l'espectre autista de l'institut de salut Carlos III; (Hernández et al., 2005), (Filipek et al., 1999), (NY State Department of Health, 1999) i (Fuiza & Fernández, 2013).

SENYALS D'ALARMA.
ÀMBIT SENSORIAL.
Fixació visual atípica a determinats objectes.
Reaccions inusuals davant estímuls sensorials (híper o hiposensibilitat).
To muscular, patrons de moviment i postura anormal.

Absència o escassa exploració visual de l'entorn.
Estereotípies de les mans/dits o tot el cos.
LLENGUATGE I COGNICIÓ.
No balboteja ni fa gestos.
Llenguatge retardat.
No diu paraules senzilles.
No reconeix el seu nom o no mostra resposta quan se'l crida pel seu nom.
Ecolàlies.
Dificultat per a començar o mantenir una conversa amb els altres.
Ús d'un llenguatge estereotipat i repetitiu.
Vocabulari inusual per a la seva edat o està restringit als seus temes d'interès.
JOCS.
Manca de joc simbòlic o imaginatiu.
Falta d'iniciativa en el joc social.
Falta d'interès per les joguines.
Formes repetitives de jugar.
Joc solitari.
COMUNICACIÓ SOCIAL.
Retard o pèrdua de les habilitats socials.
No respon a les expressions facials o sentiments dels altres.
Incapacitat per compartir interès o plaer pels altres.
Alteració en la comunicació no verbal.
No assenyalat per a demanar.
Manca de contacte ocular.
No mostra objectes.
Absència del somriure social.
Absència de la imitació espontània.
Absència de consciència d'altres nens/es.
S'aïlla.
CONDUCTUAL.
Falta de compliment de les normes de classe.
Mostra reaccions estranyes davant la invasió del seu espai personal.
Dificultat per ubicar-se en espais poc estructurats.

Alteració en l'atenció compartida.
Interessos restringits i comportaments repetitius.
Extrema inflexibilitat al canvi.
Dificultat per controlar els impulsos.
Afecte estrany a algun objecte.
Poca tolerància a la frustració.
REGULACIÓ DE LES FUNCIONS BÀSIQUES.
Alteració de les funcions relacionades amb els esfínters, la son, l'alimentació i l'atenció.

2.2.3.3. *Instruments de cribratge.*

Per aconseguir una detecció precoç adequada, l'activitat d'observació directa s'ha de completar amb la utilització d'instruments per al cribratge, tenint en compte els criteris de diagnòstic del DSM-V. Aquests consisteixen en una avaluació breu dissenyada per a identificar a infants que requereixin un estudi més ampli per estar en risc de presentar algun trastorn o retard.

Hi ha diferents instruments de cribratge segons la població i el nivell en què s'apliquen. Els de nivell 1 són els que estan dissenyats per a identificar a infants en risc dins la població general (en consultes de pediatria) i, els de nivell 2 s'apliquen per a discriminar infants amb risc d'autisme enfront d'infants amb risc d'un altre tipus de trastorn (en unitats especialitzades de diagnòstic). (Miranda & Callegaro, 2017).

Segons Miranda i Callegaro, els principals instruments de cribratge recomanats per a la detecció del TEA són;

INSTRUMENTS DE CRIBRATGE.	
CHAT (<i>Checklist for Autism in Toddlers</i>)	Dissenyat per a detectar aspectes de l'autisme des dels divuit mesos. S'administra a través de preguntes a les famílies i de l'observació. Ofereix senyals d'alarma que indicaran la necessitat d'una avaluació més personalitzada. Aquest instrument és molt específic, però de baixa sensibilitat, per tant, els infants autistes amb un gran funcionament cognitiu no es detecten amb aquest.

M-CHAT (<i>Modified Checklist for Autism in Toddlers</i>)	Dissenyat amb la intenció de millorar la sensibilitat del CHAT. Les famílies dels infants de vint-i-quatre mesos omplen un escrit. Aquest té sis elements clau i si es falla dos o més d'aquests ítems claus ens indicarà que requereix una exploració més especialitzada.
PDDST (<i>Pervasive Developmental Disorder Screening Test</i>)	Es du a terme en tres etapes. La primera correspon l'àmbit pediàtric i serveix per a detectar senyals d'alarma que l'orientarien en la següent etapa, on s'avaluen trastorns del desenvolupament general. La tercera etapa s'aplica en el context clínic especialitzat en l'autisme.
ASIEP-2 (<i>Autism Screening Instrument for Educational Planning</i>)	Es pot aplicar des dels divuit mesos fins a l'edat adulta. Consisteix en un recull de dades sobre la conducta lingüística, la comunicació, la interacció social i el nivell educatiu.
ASSQ (<i>Autism Spectrum Screening Questionnaire for Asperger and others high functioning autism conditions</i>)	Aquest instrument no permet la diferenciació entre l'autisme d'alt funcionament i la síndrome d'Asperger. És una de les poques escales que disposa d'estudis de validesa. Malauradament, no està traduït al castellà.
CAST (<i>Childhood Asperger Syndrome Test</i>)	És un qüestionari de trenta-set ítems que han de respondre les famílies. Està basat en descripcions de comportaments típics dels autistes descrites en el DSM-IV i en el CIE-10.
ASDI (<i>Asperger Syndrome Diagnostic Interview</i>)	Aquest instrument no permet la diferenciació entre l'autisme d'alt funcionament i la síndrome d'Asperger. És una de les poques escales que disposa d'estudis de validesa.

2.2.4. Atenció primerenca.

Els infants que pateixen TEA, tal com hem vist, tenen afectades diverses àrees del desenvolupament (comunicació, habilitats socials, conducta, etc.) que poden limitar els seus aprenentatges i afectar a la seva vida diària. Per tant, és molt important intervenir com més aviat possible per tal de millorar la seva qualitat de vida i garantir l'èxit en els seus aprenentatges escolars, assegurant-se així d'un aprenentatge significatiu.

Com hem vist anteriorment, de vegades existeix un retard pel que fa al diagnòstic dels pacients TEA, fet que dificulta l'aprofitament de les possibilitats d'intervenció que brinda la plasticitat cerebral en els primers anys de desenvolupament, ja que aquesta pot

optimitzar l'aprenentatge de l'infant, prevenir efectes secundaris del trastorn i millorar les seves habilitats funcionals i en conseqüència, la seva qualitat de vida. La intervenció primerenca ha de brindar l'atenció personalitzada de l'infant TEA i de la seva família. Per tant, per atendre els infants TEA s'ha de comptar amb un equip multidisciplinari que participi en la seva intervenció per afavorir la inclusió escolar i al seu entorn.

Realitzada una detecció primerenca per part del docent o la mateixa família a través de l'observació de la simptomatologia, els equips psicopedagògics s'encarregaran de col·laborar amb els docents i la família per tal de continuar executant les actuacions necessàries per a concloure el diagnòstic definitiu, identificar les necessitats de l'alumne i prendre decisions curriculars. (Fuiza & Fernández, 2013).

Molts estudis mostren que la intervenció primerenca aporta uns grans beneficis significatius en el llenguatge dels nens/es TEA. Cal esmentar, que l'evolució del pacient és molt variable, ja que incideixen diversos factors, com ara; l'edat, el moment del diagnòstic, el nivell d'acceptació familiar i els esdeveniments estressants de la seva vida.

2.3. COMUNICACIÓ I LLENGUATGE; SISTEMES AUGMENTATIUS I ALTERNATIUS DE COMUNICACIÓ (SAAC).

El centre Aragonès per la Comunicació Augmentativa i Alternativa, aporta la següent definició sobre els sistemes augmentatius i alternatius de comunicació (SAAC);

“Són formes d'expressió diferents del llenguatge parlat que tenen com a objectiu augmentar el nivell d'expressió (augmentatiu) i/o compensar (alternatiu) les dificultats de comunicació que presenten algunes persones en aquesta àrea”.
(ARASSAC, 2020).

Cal remarcar que els SAAC no són incompatibles amb la rehabilitació de la parla natural, sinó que són complementaris, no existeix cap evidència que anunciï que l'ús dels SAAC interfereixi en la recuperació o el desenvolupament de la parla. Per aquest mateix motiu s'ha d'incorporar tan aviat com sigui possible, és a dir, just en el moment en què s'observen dificultats en el desenvolupament del llenguatge oral.

És imprescindible per a garantir l'èxit de la intervenció amb SAAC entendre que aquest sistema és un mitjà de comunicació necessari perquè la persona que pateix una discapacitat de la parla es pugui comunicar, però que això no és suficient. El que és realment important és el procés d'educació, d'habilitació i d'assessorament. Per tant, s'ha d'habilitar i ensenyar a utilitzar aquests sistemes tant a les persones amb problemes de parla, com a totes les persones significatives dels contextos en el que aquesta persona

participa, ja que així aquest col·lectiu es veurà immers en un bon clima de llenguatge rodejat d'interlocutors sensibles i competents.

2.3.1. Quins recursos utilitza els SAAC?

Els SAAC inclouen diversos sistemes de símbols gràfics i gestuals. Els primers requereixen un conjunt de signes i un suport material i, els gestuals fan referència a la mirada i els signes manuals. Tant en els símbols gràfics com en els gestuals s'observen una gradació que va des de sistemes molt senzills que s'adapten a les persones amb greus problemes cognitius i lingüístics, fins a sistemes més complexos que permeten nivells més avançats en el llenguatge.

Segons el portal d'ARASAAC, existeixen tres tipus de sistemes de símbols; (ARASAAC, 2020).

- 1) *Símbols gestuals*; mímica, gestos d'ús comú i llenguatge de signes.
- 2) *Símbols gràfics*; sistemes senzills de dibuixos i fotografies, sistemes pictogràfics més complexos i ortografia tradicional.
- 3) *Sistemes pictogràfics*; s'apliquen a les persones que ja estan alfabetitzades. Els més emprats a Espanya són els SPC (Sistema Pictogràfic de Comunicació) i el sistema ARASAAC.

2.3.2. Productes de suport per a la comunicació.

Tal com ens afirma el portal aragonès de la comunicació augmentativa i alternativa, existeixen cinc estratègies per a indicar els símbols gràfics en els comunicadors, llibres o plafons; (ARASAAC, 2020).

- 1) *Selecció directa*; assenyalar o polsar les tecles directament.
- 2) *Selecció amb ratolí*; accedir amb el ratolí a teclats o quadricules amb símbols per a la comunicació en pantalla.
- 3) *Selecció per exploració dependent*; l'interlocutor va assenyalant els símbols o les lletres que vol comunicar fins que el comunicador indiqui amb un gest que ha donat amb el que vol comunicar (vàlid per a plafons o llibres).
- 4) *Selecció per exploració independent*; el parlant assistit selecciona polsant un commutador l'opció que vol comunicar en un comunicador o ordinador (vàlid per a productes electrònics).
- 5) *Selecció codificada*; cada símbol o lletra té un codi. D'aquesta manera amb poques caselles es pot accedir a un ventall molt ampli de símbols.

2.3.3. Usuaris que poden beneficiar-se dels SAAC.

Els SAAC poden ajudar a qualsevol persona que pateixi dificultats en el llenguatge o que simplement no entengui l'idioma. El programa ARASAAC anuncia que els següents col·lectius se'n poden beneficiar d'aquests sistemes; (ARASAAC, 2020).

- Persones amb NESE (Necessitats Específiques de Suport Intensiu) (autisme, discapacitat intel·lectual, dèficit auditiu, etc.).
- Persones amb greus dificultats físiques (paràlisi cerebral, ictus, traumatisme cranioencefàlic, etc.).
- Persones adultes (a causa del deteriorament cognitiu que poden patir causat per exemple per l'Alzheimer).
- Persones de l'àmbit sanitari o d'emergències (pacients greus que no poden comunicar-se després d'un accident o d'una greu malaltia).
- Infants que s'inicien en el procés de lectoescriptura i mostren dificultats en la lectura.
- Persones natives que comencen a aprendre una segona llengua.
- Turistes i immigrants que desconeixen la llengua pròpia d'aquell país.
- Per a tots, ja que l'ús de suports visuals permet orientar-se i accedir més fàcilment a l'entorn.

2.4. LA METODOLOGIA TEACCH (TREATMENT AND EDUCATION OF AUTISTIC RELATED COMMUNICATION HANDICAPPED CHILDREN).

2.4.1. Definició i origen.

El TEACCH (Treatment and Education of Autistic related Communication handicapped Children), que en català significa; Tractament i Educació de Nens amb autisme i amb problemes de la Comunicació, és un programa de tractament i servei per a les persones amb autisme i les seves famílies. (Mesibov & Shea, 2010). El que distingeix aquest programa de la resta de tractaments és la seva naturalesa multidisciplinària inclusiva, és a dir, es basa en la col·laboració entre serveis, professionals i famílies. (D'Elia et al., 2014).

El programa d'autisme TEACCH aporta la següent definició sobre aquest mètode;

“El Programa d'Autisme TEACCH de la Universitat de Carolina del Nord és un sistema universitari de centres regionals comunitaris que ofereix un conjunt de serveis bàsics juntament amb programes de demostració únics que satisfan les necessitats clíniques, de capacitació i de recerca de les persones amb trastorn de l'espectre autista, les seves famílies i professionals en tot l'estat de Carolina del Nord”. (Programa d'Autisme TEACCH, 2022).

Aquest programa va ser iniciat l'any 1972 pel professor difunt Eric Schopler i el seu equip de treball de la Universitat de Carolina del Nord. Avui dia, hi ha set centres regionals a Carolina del Nord que brinden serveis clínics a persones que pateixen autisme i a les seves famílies (*centre d'Asheville, centre de la Colina de la Capilla, de Charlotte, centre de Greenwille, centre de Raleigh, centre de Wilmington i centre de Greensboro*). (Mesibov & Shea, 2010) i (Programa d'Autisme TEACCH, 2022). A Espanya no hi ha centres regionals com a tal, però la Junta d'Andalusia sobre l'Autisme i l'Associació de Navarra d'Autisme, fan grans aportacions respecte a la metodologia TEACCH. A més, molts centres educatius han acollit aquest mètode i el duen a terme a les aules.

En l'època en la qual es va crear aquest programa, es pensava que el TEA era de causa emocional i que els pares i les mares eren els principals culpables d'aquest trastorn. Va ser Schopler qui va defensar que el TEA és un trastorn del desenvolupament i, per tant, va demostrar que els pares i les mares no eren la causa d'aquest, a més, va afirmar que aquests podrien ser d'ajuda per als seus fills/es. Aquest mètode està pensat per a totes les persones que pateixen TEA, independent de l'edat, el nivell de funcionalitat i la gravetat que posseeix.

La singularitat d'aquesta metodologia recau en el fet que s'utilitzen materials que activen a l'infant pel simple fet de ser atractiu i motivador. Els resultats observats en aquest mètode són progressius, arribant fins i tot a aconseguir que aquestes persones siguin autònomes en la realització de les tasques. Es fan servir materials amb un mecanisme estructurat i la tasca té un ordre; amb un principi i un final marcat. (Arredondo, 2010).

L'esmentat mètode pretén treballar tant les habilitats comunicatives, com les cognitives, perceptives, d'imitació i motrius. A més, aquesta metodologia aprofita els potencials que generalment presenten els nens/es TEA, proposant una estructura de caràcter visual-espacial, ja que aquest col·lectiu acostuma a processar millor la informació visual que l'auditiva. (Sanz et al., 2018).

La característica principal d'aquest mètode és el desenvolupament d'un sistema de comunicació funcional, on el llenguatge verbal no és el principal. Això és una alta prioritat del currículum TEACCH, ja que permet millorar la comprensió del món des del punt de vista d'una persona amb TEA, a més, redueix l'ansietat i permet un aprenentatge funcional i una millor realització de la persona. (Gándara, 2007).

El mètode TEACCH actualment és un dels més utilitzats en les aules, pel fet que aporta molts beneficis en les persones que pateixen TEA, ja que l'estructuració de l'entorn redueix l'ansietat, per tant, permet gestionar millor les situacions més autònomes i permet

disminuir els nivells de suports, ja que la metodologia esdevé una eina de suport en la dinàmica diària.

2.4.2. Objectius.

El principal objectiu del mètode TEACCH, tal com ens afirma Arredondo és; *“prevenir la institucionalització innecessària, ajudant a preparar a les persones amb TEA a viure i treballar més efectivament en la llar, a l'escola, i en la comunitat”*. (Arredondo, 2010).

Per tant, aquest mètode busca augmentar l'autonomia dels pacients TEA, millorar l'adaptació de cada individu, millorar certes habilitats i prevenir els possibles problemes de conducta que es puguin ocasionar. (Gándara, 2007) i (Sanz et al., 2018).

D'altra banda, els objectius d'intervenció es duen a terme a partir de l'observació individual de cada pacient, ja que cada persona amb TEA és diferent. Arredondo ens anomena els següents objectius del mètode TEACCH; (Arredondo, 2010).

1. Desenvolupar habilitats per a comprendre, gaudir de les altres persones i viure de forma més harmònica en tots els contextos.
2. Incrementar les habilitats d'exploració i d'aprenentatge.
3. Millorar el desenvolupament de les funcions intel·lectuals, mitjançant mètodes d'ensenyament i estratègies adequades a cada individu.
4. Superar les dificultats en les àrees de motricitat fina i gruixuda a través de diferents activitats.
5. Reduir l'estrès de les persones que conviuen amb un pacient amb TEA, principalment els familiars.
6. Superar els possibles problemes d'adaptació que tenen les persones amb TEA dins del context escolar.

La finalitat de la metodologia TEACCH és comprendre a les persones que pateixen TEA, tenint en compte les seves necessitats i adaptant l'entorn d'acord aquestes per tal que les persones autistes es puguin desenvolupar de manera òptima en els diferents contextos. Tanmateix, també té en compte als professionals i familiars que conviuen amb una persona amb TEA, ja que aquests tenen un gran paper en la vida dels autistes.

2.4.3. Principis.

Schopler afirma que hi ha set principis en els quals es basa el mètode TEACCH; (Schopler, 2001).

- **PRINCIPI 1: ADAPTACIÓ ÒPTIMA.**

Aquest principi es basa a ensenyar als infants amb TEA noves habilitats i en acomodar l'ambient tenint en compte les necessitats de cada individu.

- *PRINCIPI 2: COL·LABORACIÓ ENTRE PARES I PROFESSIONALS.*
És imprescindible una bona coordinació entre familiars i professionals, ja que d'aquesta manera s'observaran millors resultats en les persones amb TEA. Schopler ens aconsella que en l'edat primerenca hi hagi una coordinació entre familiars, personal clínic, pediatres i logopedes. Quan l'infant ja es troba en l'edat escolar és necessari la coordinació amb els mestres del centre educatiu. Tanmateix, quan la persona amb TEA adquireix l'edat adulta és precís una coordinació amb els mediadors, les empreses i l'ocupació de suport.
- *PRINCIPI 3: LA INTERVENCIÓ MÉS EFICAÇ.*
Per tal d'aconseguir una intervenció òptima hem de tenir en compte les habilitats de la persona amb TEA a fi de potenciar-les i hem de reconèixer i acceptar els punts febles d'aquestes.
- *PRINCIPI 4: ÈMFASI EN LA TEORIA COGNITIVA I CONDUCTUAL.*
Aquest principi es basa en la importància de fomentar les relacions socials de la persona amb TEA per tal de potenciar al mateix temps la seva comunicació. Tanmateix, fa referència a la metàfora de l'iceberg que va definir Freud. Aquesta té a veure amb el fet que nosaltres només veiem una part de les persones amb TEA, per tant, és molt important solucionar les dificultats que presenten els pacients TEA, ja que si no queden solucionades es poden expressar en forma de conductes estereotipades i disruptives, autoagressions i autoaïllament.
- *PRINCIPI 5: ASSESSORAMENT I DIAGNÒSTIC PRIMERENC.*
Tal com hem vist en l'apartat 2.2.4, és realment important elaborar un diagnòstic primerenc i rebre un assessorament tan aviat possible per tal de poder garantir unes millores més significatives en els pacients TEA. Per tant, és rellevant dur a terme diverses proves o instruments per a valorar els infants. Schopler ens menciona 3 instruments; l'Escala de l'Avaluació de l'Autisme Infantil (CARS), el perfil psicoeducatiu (PEP-3) i el perfil psicoeducatiu d'adolescents i adults (AAPEP).
- *PRINCIPI 6: ENSENYAMENT ESTRUCTURAT AMB MITJANS VISUALS.*
Tal com veurem posteriorment, el mètode TEACCH es basa en l'ensenyament estructurat. Aquest consta de quatre components; l'organització física, els horaris, els sistemes de treball i l'estructura i informacions visuals.
- *PRINCIPI 7: ENTRENAMENT MULTIDISCIPLINARI EN EL MODEL GENERALISTA.*

És important conèixer les característiques de l'autisme i dur a terme un diagnòstic formal i no formal per tal de poder garantir uns millors progressos en els infants amb TEA.

Tanmateix, és realment rellevant la col·laboració entre els diferents professionals que intervenen amb la persona TEA i la família.

2.4.4. Ensenyança estructurada.

L'enfocament de la metodologia TEACCH es basa en l'ensenyança estructurada. Aquesta metodologia aporta un ventall de possibilitats per a treballar amb les persones amb TEA en els diferents contextos, ja que ens permet entendre com s'estructura el pensament d'aquestes persones. Aquesta ensenyança aprofita les capacitats visual-espacials que tenen els infants amb TEA, permetent-los ser més autònoms en la seva vida, afavorint la capacitat d'anticipar i augmentant la comunicació d'aquest col·lectiu. Per tant, l'ensenyança estructurada facilita l'organització i l'estructuració de l'entorn en el qual es troba l'infant i fa que els processos d'ensenyament siguin més accessibles per a les persones amb TEA mitjançant l'elaboració de materials adequats a les seves necessitats que permeten crear unes expectatives més clares. (Arredondo, 2010).

L'objectiu principal de l'ensenyament estructurat és incrementar la independència i les conductes positives de les persones que pateixen TEA, tenint en compte les seves habilitats cognitives, necessitats i interessos. (Schopler, 2001).

L'ensenyament estructurat pretén estructurar l'entorn i les activitats per tal que sigui més comprensible per a la persona amb TEA. A més, utilitza recursos visuals, ja que aquest ensenyament té en compte les habilitats visuals que tenen les persones amb TEA, que solen estar més desenvolupades que la resta. Per tant, a través d'aquests recursos visuals es poden millorar les habilitats febles i l'aprenentatge d'aquestes persones i, a més, potenciar l'ús d'una comunicació significativa. Les estratègies de l'ensenyament estructurat es poden individualitzar, ja que se centra més a comprendre la cultura de l'autisme que en fer ús de tècniques específiques d'intervenció, pel fet que cada persona amb TEA és diferent i té unes necessitats distintes. (Mesibov & Shea, 2010).

Aquesta ensenyança, al mateix temps, ajuda a utilitzar el llenguatge que posseeix de la manera més funcional possible. Per tant, contribueix a la comprensió de la comunicació no verbal, ajudant a la persona amb TEA a usar el llenguatge que posseeix per al seu aprenentatge i per aportar-li més independència en la seva vida diària. (Gándara, 2007).

2.4.4.1. Components de l'ensenyança estructurada.

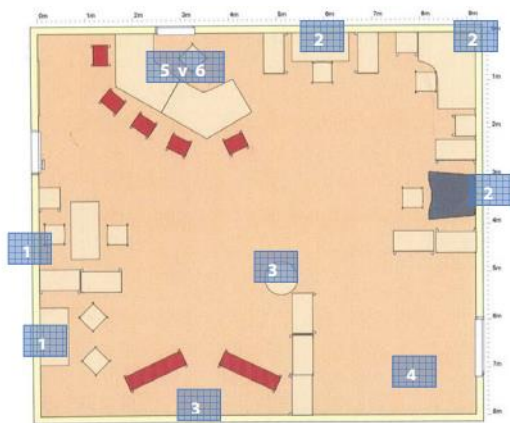
La intervenció amb aquest mètode està regida per 4 components;

- 1. Organització física: Adequacions físiques de l'aula.**
- 2. Horaris.**
- 3. Sistemes de treball.**
- 4. Estructura i informacions visuals.**

Tot seguit, s'observarà una explicació sobre aquests quatre components de l'ensenyança estructurada recollida de la informació proporcionada per Gándara, Mesibov, Sanz, Fernández, Pastor i Tàrraga. En acabar la descripció de cadascun dels components hi haurà diferents imatges que il·lustrin cada component;

1. ORGANITZACIÓ FÍSICA: Adequacions físiques de l'aula.

Com afirmen els diferents autors esmentats anteriorment, l'organització física fa referència a la manera en la qual col·loquem el mobiliari, els materials i l'entorn físic en general per tal que aquest cobri un sentit, amb la finalitat de proporcionar a l'alumne amb TEA una major autonomia. Aquesta organització física ha de ser clara i accessible per els infants TEA, reduint al màxim les fonts ambientals de distracció i la sobreestimulació i, implementant barreres clares per tal d'aconseguir una menor ansietat de l'infant i evitar possibles distraccions. D'aquesta manera es fomenta un treball més efectiu i coherent i es permetrà que l'alumne centri la seva atenció en les tasques que es realitzin, ja que l'infant se sentirà en un món en ordre i serà controlable per a ell/a. (Gándara, 2007), (Sanz et al., 2018) i (Gándara & Mesibov, 2014).

Exemple d'estructura física de l'aula;

1. Treball un a un.
2. Treball independent.
3. Transició.
4. Joc.
5. Activitats en grup.
6. Àrea de menjar.

Il·lustració 1: Aula físicament organitzada. (Autismo diario, n.d).

2. HORARIS. Estructuració temporal i rutines.

Tal com ens transmeten els diferents autors esmentats, els horaris són un component imprescindible en la metodologia TEACCH, ja que permeten conèixer els esdeveniments que es duran a terme al llarg d'un període de temps i en quin ordre succeiran. Permeten anticipar als alumnes el que passarà, per tant, com mencionen Gándara i Mesibov, els horaris permeten transmetre de manera visual a l'alumne amb TEA "què és el que passarà i en quin ordre". Generalment, s'ubiquen d'esquerra a dreta o de dalt a baix. Els professionals els poden personalitzar d'acord als interessos de la persona per tal de fer-ho més motivador per a l'alumne. (Gándara & Mesibov, 2014).

Els horaris ofereixen una claredat i predictibilitat a aquests alumnes, la qual cosa donarà lloc a conductes més tranquil·les i els permetrà comprendre el que han de fer. Una de les grans possibilitats dels horaris és educar en flexibilitat i permetre afrontar el canvi. A més, ajuden a l'infant a organitzar-se i permeten potenciar una comunicació més funcional.

En funció del nivell cognitiu de l'alumne s'implementaran diferents tipus d'horaris. Primerament, mitjançant objectes (*il·lustració 2*), posteriorment, a través d'imatges (*il·lustració 3*), i finalment, amb paraules (*il·lustració 4*). (Gándara, 2007), (Sanz et al., 2018) i (Gándara & Mesibov, 2014).

Il·lustració 2: horari amb objectes. (Gándara, 2007).

Il·lustració 3: horari amb símbols. (Gándara, 2007).

Il·lustració 4: horari amb imatges i paraules. (Escola X de Reus).

3. SISTEMES DE TREBALL.

Els sistemes de treball consisteixen en una sèrie de passos a seguir durant la realització de les diferents activitats on també poden apareixen representats els diferents materials necessaris per a cadascuna de les activitats. Aquests permeten treballar sense la supervisió d'un adult, per tant, permeten un treball autònom a través de la seqüència d'activitats. Tanmateix, es posa èmfasis en el fet que el concepte d'acabat sigui una cosa concreta i plena de significat. Tal com ens anuncia Gándara, l'objectiu dels sistemes de treball és; *“facilitar a l'alumne una estratègia per a completar el treball que ha de fer-se de manera independent”*. (Gándara, 2007).

En elaborar un sistema de treball cal aclarir a l'alumne amb TEA quatre tipus d'informació; (Gándara & Mesibov, 2014) i (Gándara, 2007).

- 1) Quin treball ha de realitzar.
- 2) Quant de treball ha de fer.
- 3) Quan sap que està fent avenços i que ha finalitzat la tasca.
- 4) Que passarà un cop acabada la tasca.

Cal mencionar que els sistemes de treball han d'estar adaptats a les capacitats i necessitats de cada alumne, ja que l'objectiu és que aprenguin a utilitzar aquests sistemes per a obtenir un major grau d'independència en el moment de dur a terme les diferents tasques o activitats. A més, tal com ens afirma Gándara, aquests sistemes són realment útils per a ensenyar als infants amb TEA a ser autònoms en les activitats rutinàries d'autocura, com ara; raspallar-se les dents, anar al lavabo, rentar els plats, etc. (Gándara, 2007).

No hem de confondre els horaris amb els sistemes de treball; els primers anuncien el que farà l'alumne en general al llarg d'un període de temps i amb una seqüència, en canvi, els sistemes de treball anuncien el que l'alumne farà quan comenci cada activitat. (Gándara, 2007).

Il·lustració 5: àrea de treball per a una persona amb TEA. L'alumne ha d'agafar cada peça i introduir-la en la llauna. La tapa evita que la persona torni a agafar la mateixa peça. (Gándara, 2007).

Il·lustració 6: Sistema de treball que indica els passos a seguir per rentar-se les mans. (Escola X de Reus).

Il·lustració 7: Sistema de treball que indica els passos a seguir pe rentar-se les mans. (Escola X de Reus).

4. ESTRUCTURA I INFORMACIONS VISUALS.

La informació visual és una gran eina per a potenciar la comprensió dels infants amb TEA, ja que tal com ens diu Mesibov i Shea, les habilitats visuals d'aquests són superiors en relació amb la resta de companys/es. (Mesibov & Shea, 2010). L'estructura i l'organització visual de les activitats permeten mostrar als alumnes els passos que han de dur a terme en cada tasca, així com, aprofitar les seves habilitats visuals per buscar la informació visual rellevant de la tasca. A més, permet reduir l'ansietat i l'angoixa que els hi pot ocasionar les activitats que requereixen massa el processament lingüístic. (Gándara, 2007) i (Sanz, Fernández, Pastor, & Tárraga, 2018).

Tal com ens afirma Mesibov i Howley, els materials i les activitats han d'estar visualment organitzades tenint en compte tres components claus per tal d'obtenir els millors resultats possibles en els infants amb TEA; (Mesibov & Howley, 2010, p.135).

- *Claredat*; a fi d'aconseguir l'atenció de l'alumne amb TEA cap als aspectes centrals de l'activitat.

- *Organització visual*; col·locar el material de forma atractiva i adient per assegurar la independència de l'alumne TEA. És realment important que les persones amb TEA tinguin una sensació d'ordre.
- *Instruccions visuals*; aquestes permeten afegir significat a les activitats i en conseqüència, potenciar la comprensió de les persones TEA.

Per tant, la informació visual serveix per afegir significat a les activitats i permet una major comprensió durant la realització d'aquestes. Alguns exemples són; les tasques de les capses de sabates (*shoe box tasks*) i les tasques de carpetes (*folder task*), que són útils per a desenvolupar el treball independent. L'èxit d'aquestes tasques rau principalment en l'organització, ja que permet obtenir el centre d'atenció de l'alumnat a través de realçar les parts més importants de la tasca, evitant així els errors. Tanmateix, aquestes limiten la informació visual necessària per a reduir els possibles factors de distracció. (Gándara, 2007).

Il·lustració 8: L'alumne ha de posar el tap a cada recipient i posteriorment col·locar-los dins la caixa. Shoe box task. (Gándara, 2007).

Il·lustració 9: L'alumne ha de fer correspondre les lletres i els números. Folder task. (Autismo diario, n.d).

2.4.5. Evidències del TEACCH.

Tal com ens anuncia Mesibov, Shea, Sanz, Fernández, Pastor i Tàrraga, hi ha diversos estudis que afirmen l'efectivitat del TEACCH. Des de la creació del TEACCH, aquest programa ha atès a més de 9.500 persones arreu del món amb autisme i les seves famílies. Les dades obtingudes en les diverses recerques mostren que els pacients que van participar en la metodologia TEACCH van experimentar millores en les habilitats de desenvolupament, la simptomatologia del trastorn va disminuir i les conductes desadaptatives van millorar. Els estudis demostren que l'ús de la metodologia TEACCH millora no tan sols en l'àmbit de desenvolupament de les persones amb TEA, sinó que també redueix els nivells d'estrès de les famílies. (Sanz, Fernández, Pastor, & Tàrraga, 2018), (Mesibov & Shea, 2010).

S'ha demostrat que aquest programa aporta a les persones amb TEA estratègies per a comprendre, gaudir dels altres, viure de manera més harmònica i millorar les habilitats per a l'aprenentatge. Tanmateix, s'ha observat que potencia la inclusió d'aquest col·lectiu dins l'aula ordinària. (Arredondo, 2010). S'han contemplat notables progressions en els infants amb TEA durant l'aplicació de la metodologia TEACCH, ja que els hi proporciona una major independència i disminueix la necessitat d'assistència. (Panerai, Ferrante, & Zingale, 2002).

D'altra banda, l'esmentat programa ha guanyat diversos reconeixements professionals, com ara; la Medalla d'Or de l'APA al programa TEACCH l'any 1972, el Premi de l'APA de 1997 per Contribucions Professionals Distingides en el Servei Públic al director de TEACCH Gary Mesibov, i la Medalla d'Or de la Fundació Americana de Psicologia de 2006 per Assoliment de Vida en l'Aplicació de la Psicologia a Eric Schopler. (Mesibov & Shea, 2010).

2.5. INCLUSIÓ EDUCATIVA.

La UNESCO (2022) defineix el concepte d'inclusió educativa com allò en què ha de sustentar-se els drets humans, on la participació i l'accés a una educació de qualitat sigui un dret. Per tant, des d'aquesta perspectiva, tots els éssers humans independentment de la seva ètnia, forma d'aprendre, gènere, etc. haurien de gosar d'una educació de qualitat. La inclusió educativa es basa a comprendre que totes les persones poden aprendre i que cada infant posseeix les seves pròpies característiques, interessos, capacitats i necessitats educatives. (UNESCO, 2022).

Calvo (2013) defineix aquest concepte com el procés per tractar de garantir l'aprenentatge i la participació de tots els estudiants en la seva vida escolar, atenent amb

més atenció aquells més vulnerables. (Calvo, 2013). Per tant, les escoles han de brindar una educació en igualtats d'oportunitats a fi d'afavorir les habilitats i les competències de tots els alumnes, independentment de les seves característiques. (Cruz, 2004).

Malgrat els assoliments significatius aconseguits durant l'última dècada, milions de persones es veuen encara privades del seu dret a l'educació. La pobresa, l'entorn, la llengua, la discapacitat, l'origen ètnic, la religió, la migració, entre d'altres, són alguns dels factors que continuen dictant i limitant les oportunitats. Els infants que pateixen alguna discapacitat representen un percentatge molt elevat de la població no escolaritzada, a més, les persones que presenten trastorns sensorials, físics o del desenvolupament tenen el doble i mig de probabilitats que els seus iguals a no ser mai escolaritzats. Si a aquesta discapacitat se superposa altres barreres com podria ser el gènere, la pobresa, etc., aquest risc d'exclusió augmenta encara més. (UNESCO, 2022).

Tot ésser humà té la possibilitat de construir un projecte de vida sempre que la societat ofereixi oportunitats per a incrementar les seves capacitats, per aquest motiu és tan important la inclusió. D'aquí sorgeix el concepte d'equitat; aquesta renúncia a la idea que tots som iguals a partir del reconeixement de les diferències i proposa estratègies per aconseguir la igualtat. Per tant, el terme d'inclusió educativa remet al concepte d'equitat educativa. (Infante, 2010).

El personal docent ha de ser capaç de fomentar la inclusió educativa i promoure que les oportunitats d'aprenentatge siguin equitatives i de qualitat. Per aquest mateix motiu, per a desenvolupar l'educació inclusiva és primordial la formació dels professionals de l'educació. Per aquesta raó, els centres de formació docents, com per exemple les universitats, haurien de facilitar als alumnes les eines que permetessin recollir la informació necessària per educar basant-se en la inclusió. Els docents han de rebre una formació professional que lideri les accions educatives en relació amb la diversitat des del punt de vista de la inclusió. (Infante, 2010) i (Calvo, 2013).

Calvo (2013) afirma que existeix un consens en què la inclusió educativa dels alumnes no es pot realitzar sense una decidida intervenció dels docents. La teoria i la pràctica de la inclusió educativa indiquen que uns dels elements que més incideixen en el procés d'aprenentatge dels estudiants té a veure amb el que creuen, poden i estan disposats a fer els docents i les expectatives que tinguin aquests respecte als èxits dels seus alumnes. (Calvo, 2013).

L'educació de Catalunya es regeix al que ens diu el decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Aquest ens parla

sobre com donar continuïtat a les actuacions desenvolupades pel Departament d'Ensenyament basades en el principi d'inclusió, així com, la normalització i l'escola per a tothom dins d'un marc d'un sistema educatiu inclusiu. Aquest decret exposa la necessitat de les escoles a adequar l'activitat educativa per a poder atendre a la diversitat i garantir l'assoliment d'igualtat d'oportunitats. A més, ens mostra que els infants amb discapacitat tenen dret a poder gaudir d'un sistema educatiu inclusiu, poder accedir a l'educació obligatòria amb les mateixes condicions que els seus iguals i amb els suports i ajustaments que calguin per a aconseguir el màxim assoliment acadèmic, personal i social d'aquest alumnat. (Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 2017). Un centre educatiu inclusiu, segons afirma el decret 150/2017, és aquell que defensa l'equitat i la justícia social i que ha de permetre crear la societat que desitgem, evitant en tot moment el fracàs i l'exclusió i augmentant la qualitat educativa de tot l'alumnat, sense cap mena d'excepció. (Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 2017).

3. MARC METODOLÒGIC.

3.1. PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ/HIPÒTESI.

Després de tenir experiències educatives properes amb els infants amb TEA i observar millores a través del mètode TEACCH, partia del següent **supòsit de partida** que s'intentarà esbrinar en aquest Treball de Fi de Grau: la utilització adequada de metodologies i recursos per atendre els infants amb TEA en permeten la integració i la inclusió dins l'aula ordinària a educació infantil. Per aquest motiu ha estat necessari plantejar-se algunes **qüestions claus**, que són les següents:

- Realment és efectiva la metodologia TEACCH a educació infantil?
- Aquesta metodologia fomenta la inclusió dels infants amb TEA?
- Les habilitats socials, acadèmiques i conductuals dels infants amb TEA milloren amb aquest mètode?

3.2. OBJECTIUS.

Els objectius en els quals se centra aquesta investigació es divideixen en dos grups. L'objectiu general, que resumeix la idea general de l'estudi i els objectius específics, que detallen tots aquells processos necessaris per assolir el treball.

L'objectiu general en el qual se centrarà aquest estudi d'investigació és el següent:

- Investigar si la metodologia TEACCH (Treatment and Education of Autistic related Communication Handicapped Children) afavoreix la inclusió social i personal dels infants TEA a les aules d'educació infantil.

Els objectius específics derivats de l'objectiu general són:

1. Conèixer les necessitats dels infants amb TEA.
2. Obtenir coneixements teòrics sobre la metodologia TEACCH.
3. Descobrir com és la intervenció educativa en els alumnes amb TEA mitjançant el mètode TEACCH.
4. Comprovar les millores educatives, comunicatives i socials que proporciona la metodologia TEACCH.
5. Investigar si les escoles d'educació infantil coneixen la metodologia TEACCH.
6. Descobrir quins recursos utilitzen les escoles per tractar amb infants autistes.

3.3. DISSENY.

3.3.1. Introducció.

La investigació científica en termes generals, tal com ens afirma Bisquerra, suposa recollir la informació necessària per a respondre a un interrogant i, així mateix, aconseguir contribuir a la resolució d'un problema. Fer investigació científica consisteix a aplicar un mètode científic amb el fi d'obtenir un coneixement vàlid i arribar a desenvolupar la ciència. Aquesta investigació ha de tenir un origen empíric, ha de ser objectiva i ha de tenir un caràcter analític (aproximació a la realitat). (Bisquerra, 2009, p.19).

Bisquerra ens parla sobre la investigació científica en l'àmbit de l'educació. Aquesta investigació neix d'observar de manera directa problemes educatius reals. Es basa a comprendre la realitat per a transformar-la cap a millor, a fi de buscar solucions. A més, permet ampliar els coneixements respecte a determinats fenòmens educatius i doten de recursos i formació als docents, ja que donen respostes a dificultats sorgides en les pràctiques educatives. (Bisquerra, 2009, p.25).

Per dur a terme la investigació plantejada en aquest treball, s'ha utilitzat una metodologia mixta. Aquesta investigació segueix un paradigma interpretatiu, ja que l'estudi es basa a comprendre la funcionalitat de la metodologia TEACCH i en investigar els beneficis que aporta aquesta en els infants TEA a les aules d'educació infantil.

D'una banda, s'utilitza una metodologia qualitativa; s'han dut a terme entrevistes personals a sis professionals de l'educació d'una escola situada a Reus, a la comarca del Baix Camp. Aquesta escola utilitza la metodologia TEACCH, entre d'altres, per atendre els infants amb autisme. Aquestes entrevistes són semiestructurades, ja que hi ha un guió que recull els temes a destacar durant l'entrevista, però s'ha tingut la llibertat d'incorporar noves idees si s'ha considerat oportú, i inclús s'han reformulat les preguntes sempre que ha sigut necessari. A més aquest tipus d'entrevista permeten formular preguntes obertes perquè el

subjecte entrevistat pugui expressar amb major llibertat les seves experiències i pensaments, amb la finalitat de conèixer i comprendre les percepcions que tenen davant un determinat tema.

En aquesta mateixa escola s'ha observat la intervenció dins de l'aula ordinària d'un alumne amb TEA de P5 i un altre alumne amb TEA a la classe de comunitat de petits (P3 i P4). Aquesta observació l'hem dut a terme dues mestres de l'escola i jo, a fi d'obtenir els resultats més objectius possibles. Els registres d'observació són un instrument qualitatiu que permeten descriure vivències de les persones les quals s'observa, amb l'objectiu de captar la realitat.

D'altra banda, s'ha utilitzat una metodologia quantitativa; s'ha enviat un qüestionari a 29 escoles d'educació infantil de Reus, on les quals només han participat 10 escoles, per tal de descobrir si aquestes tenen coneixença de la metodologia TEACCH, si la fan servir i els recursos i les eines que adopten per treballar amb infants autistes. Aquest qüestionari és semiestructurat, ja que compta amb algunes preguntes obertes.

A través d'aquests instruments es podrà comprovar l'objectiu d'estudi del treball.

3.3.2. Temporalització.

Tot seguit s'observarà una taula amb la planificació temporal de com s'ha dut a terme el treball durant els mesos de setembre del 2021 fins al juny del 2022.

TEMPORALITZACIÓ CURS 2021-2022

Planificació	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny
Realització de les pràctiques.										
Tria del tema d'investigació.										
Justificació.										
Elaboració del marc teòric.										
Elaboració del disseny d'instruments.										
Elaboració del marc metodològic.										
Entrevistes.										
Transcripció de les entrevistes.										
Observació per part meva.										
Observació per part de les mestres de l'escola.										
Questionaris.										
Interpretació dels resultats i conclusions.										
Reunions de seguiment.		18/10	15/11	13/12			07/04			
Exposició davant del tribunal.										

3.3.3. Mostra i població.

La població objectiu a la qual es va dur a terme la investigació van ser professionals de l'àmbit de l'educació d'una escola de Reus, infants d'aquesta mateixa escola i diverses escoles d'educació infantil de la ciutat.

La mostra de la investigació es va dividir en tres grups;

- 1) Sis professionals de l'educació; tres mestres tutores d'educació infantil, una tècnica d'educació infantil, una mestra de suport i d'anglès i una mestra d'audició i llenguatge (entrevistes).
- 2) Dos infants amb un dictamen per TEA (graella d'observació).
- 3) Deu escoles de Reus que imparteixen educació infantil (qüestionaris).

Per tant, estem parlant d'una mostra de 6 professionals educatius, 2 infants i 10 escoles. Malgrat que es va convidar a 29 escoles a participar en el qüestionari, finalment només 10 escoles van participar-hi.

3.3.3.1. *Criteris d'inclusió.*

- Treballar o haver treballat amb infants amb autisme.
- Utilitzar la metodologia TEACCH.
- Ser mestra o similar.
- Acceptar participar voluntàriament en l'estudi.

3.3.3.2. *Criteris d'exclusió.*

- Negativitat en participar en l'estudi.

3.3.4. Instrumentes de recollida de dades.

Els instruments per a recollir les dades emprades en aquesta investigació, tal com s'ha comentat anteriorment, són tècniques qualitatives i quantitatives. A més, per tal de donar valor i rigor a la recerca, aquests dissenys d'instruments han estat validats per dues professionals en la investigació educativa, a fi d'enriquir el treball.

3.3.4.1. *Qüestionari semiestructurat.*

1. Quina és la teva ocupació dins l'escola?

- a. Director/a.
- b. Coordinador/a.
- c. Cap d'estudis.
- d. Mestre/a d'infantil.
- e. Mestre/a d'Educació Especial.
- f. Vetllador/a.
- g. Altres:

- 2. Consideres que l'escola té els recursos i les eines suficients per atendre els infants amb TEA?**
- a. Sí.
  - b. No.
- *Per què?:*
- 3. Heu rebut formacions per tal de formar-vos en l'àmbit de l'autisme?**
- a. Sí.
  - b. No.
- 4. Quins recursos utilitzeu per tractar amb infants (3-6 anys) amb TEA.**
(Podeu marcar més d'una opció).
- a. Pictogrames.
  - b. SIEI.
  - c. Suport dins l'aula.
  - d. Metodologia TEACCH.
  - e. Altres:
- 5. Coneixeu la metodologia TEACCH?**
- a. Sí.
  - b. No.
- 6. Heu rebut alguna formació per part d'un professional respecte aquesta metodologia?**
- a. Sí.
  - b. No.
- 7. Porteu a terme la metodologia TEACCH a l'escola?**
- a. Sí.
  - b. No.
  - c. Sí, però a educació infantil no.
- 8. Quines habilitats considereu que milloren en els alumnes TEA a través d'aquesta metodologia?** *(Podeu marcar més d'una opció), (Responen en cas d'usar la metodologia TEACCH).*
- a. Comunicatives.
  - b. Socials.
  - c. Educatives.
  - d. Altres:

- 9. A través del que heu pogut observar a la pràctica educativa, considereu que és útil aquesta metodologia per atendre els infants amb TEA?** *(Responeu en cas d'usar o haver usat aquesta metodologia).*
- Sí.
  - No.
- 10. L'escola implementa els SAAC per a tractar amb els alumnes amb TEA?**
- Sí.
  - No.
- De quina manera?:*
- 11. En cas de fer servir els SAAC, heu vist millores en la comunicació expressiva com receptiva?**
- Gens.
  - Una mica.
  - Bastant.
  - Molt.
- 12. Coneixes l'ensenyança estructurada?**
- Sí.
  - No.
- 13. En cas afirmatiu, la dueu a terme a l'escola (cicle d'educació infantil)?**
- Sí.
  - No.
- 14. Quins dels components de l'ensenyança estructurada emreu més a l'escola?** *(Responeu en cas d'usar aquesta ensenyança), (Podeu marcar més d'una opció).*
- Organització física: Adequacions físiques de l'aula.
  - Horaris.
  - Sistemes de treball.
  - Estructura i informacions visuals.
  - Totes per iguals.
- 15. En cas que n'utilitzeu tots els components, quin considereu que funciona millor?** *(Podeu marcar més d'una opció).*
- Organització física de l'aula.
  - Horaris.

- c. Sistemes de treball.
- d. Informació visual.
- e. Totes per iguals.

3.3.4.2. *Guió de l'entrevista a professionals de l'escola X de Reus.*

1. Quina és la vostra ocupació dins de l'escola?
2. Quina formació disposa dins l'àmbit de l'autisme?
3. Considera que l'escola té les eines suficients per atendre a alumnes amb TEA? Per què?
4. L'escola disposa de SIEI?
5. Com s'atenen els infants amb TEA a l'escola?
6. Com tracten les dificultats conductuals que poden sorgir en aquests alumnes?
7. A l'escola s'implementa la metodologia TEACCH?
8. D'acord amb aquesta metodologia, de quina manera s'estructura l'entorn en les aules ordinàries per atendre els alumnes amb TEA?
9. Implementen els horaris típics d'aquesta metodologia en el dia a dia d'aquests infants? De quina manera?
10. L'organització i l'estructuració visual està implementada en tots els contextos on accedeix l'infant TEA?
11. Utilitzen amb aquests alumnes els sistemes de treball?, és a dir, una sèrie de passos a seguir durant la realització de les activitats, generalment organitzats de manera visual.
12. Quins beneficis ha observat amb aquesta metodologia en els infants TEA?
13. Ha vist millores en les habilitats educatives, comunicatives i socials d'aquests infants? Podria explicar un exemple del que ha observat?
14. En funció de la teva experiència i pel que ha pogut observar, considera que és adequada aquesta metodologia per a TEA severes?
15. Fan servir algunes estratègies per garantir l'èxit d'aquest alumnat, com per exemple els SAAC (pictogrames, etc.)?
16. L'escola col·labora amb les famílies facilitant els recursos i/o informació necessària perquè puguin seguir amb aquesta metodologia fora de l'àmbit escolar?
17. Des de la pròpia experiència, considera que el TEACCH fomenta la inclusió dels nens/es amb TEA dins l'aula ordinària?

3.3.4.3. Plantilla de la graella d'observació.

	SÍ	NO	DE VEGADES
Es comunica amb els companys/es per algun mitjà (pictogrames, comunicació verbal, comunicació gestual, etc.).			
Els horaris l'ajuden a organitzar-se i treballar la flexibilitat.			
Els sistemes de treball permeten a l'alumne treballar amb major autonomia.			
La mestra o el mestre utilitza els sistemes de treball o pictogrames per reconduir l'atenció de l'infant.			
L'adult utilitza els horaris a l'inici del matí per a anticipar a l'infant TEA el que es durà a terme.			
Els diferents contextos on accedeix l'infant estan organitzats físicament de tal manera que evitin les distraccions.			
L'estructuració visual permet a l'infant organitzar-se sense l'ajuda de l'adult.			
La resta de l'alumnat se'n beneficia d'aquesta metodologia.			
El mètode potencia la inclusió d'aquest alumne dins l'aula ordinària.			

- *Observacions;*

3.4. RESULTATS.

3.4.1. Introducció.

Els resultats han estat extrets de les entrevistes a les sis professionals, de les respostes obtingudes del qüestionari enviat a les escoles de Reus i de l'observació feta a dos infants amb TEA.

Les entrevistes i els qüestionaris permeten comparar els resultats, ja que els subjectes responen a les mateixes preguntes, permeten aconseguir respostes no esperades gràcies a la seva flexibilitat. D'aquesta manera s'observen resultats més verídics. A més, l'observació als infants permet conèixer de primera mà la realitat d'aquests alumnes.

A partir de l'anàlisi d'aquests resultats es pretén donar resposta a l'objectiu general; que es basa a investigar si el mètode TEACCH és una metodologia inclusiva, així com l'objectiu 3; a fi de descobrir com és la intervenció educativa a través d'aquest mètode, el 4; per comprovar les millores que s'observen a través d'aquest, i el 5 i 6; per investigar si les escoles de Reus tenen coneixença del mètode TEACCH i descobrir quins recursos utilitzen per tractar amb infants autistes.

3.4.2. Anàlisi dels resultats.

Les sis entrevistades afirmen que **sí disposen d'una formació en autisme**, sigui bàsica o més extensa. La majoria ens transmeten que aquestes formacions han estat fetes pel seu compte, tret de dues mestres que van rebre un assessorament sobre l'autisme subvencionat pel centre educatiu on treballen.

“Doncs aquí a l'escola vam rebre un assessorament el curs 18-19,19-20 i 20-21 tots els professors que teníem nens amb TEA. Era una formació en què venien mestres de la Font del Lleó i, “bueno” vam fer una mica de cursets...” (Entrevistada 1).

“Formacions diverses fetes pel meu compte”. (Entrevistada 2).

“Formació molt bàsica. De cursets varis i informació que a “lo” millor has buscat tu. Però acadèmicament oficial, no”. (Entrevistada 3).

“...fa uns anys es va fer un assessorament per part de professionals de mestres de la Font del Lleó on ens van formar en alumnes TEA”. (Entrevistada 5).

“...quan vaig saber que tindria un alumne a l'aula amb TEA, vaig decidir fer un curs pel meu compte en una acadèmia privada de formació”. (Entrevistada 6).

Gairebé totes les participants ens expressen que **l'escola en la qual treballen disposa d'eines i recursos per tractar amb aquesta diversitat** de manera inclusiva dins del context escolar, ja que a més, l'escola disposa d'una **aula SIEI** on accedeixen els infants amb un dictamen d'autisme per tal de fomentar aquesta inclusió. Malgrat això, totes les participants ens afirmen que **manquen recursos humans**, ens argumenten que hi ha poques hores d'atenció personalitzada a l'aula, ja que s'han de repartir els recursos.

“...sí que té eines, però clar, depèn de cada curs perquè si hi ha molta demanda doncs s'han de repartir els recursos, aleshores en funció de la demana que hi ha, perquè

normalment els vetlladors tenen poques hores, i és important que tinguessin més hores per atendre dins de la classe, per tal de fer la inclusió". (Entrevistada 1).

"Considero que falta personal...". (Entrevistada 2).

"...crec que si, des del moment en què hi ha una SIEI, en principi hi ha d'haver aquests mecanismes i coneixements". (Entrevistada 3).

"Sí que té eines suficients. Li manca una miqueta l'horari d'atenció personalitzada de personal". (Entrevistada 5).

"Considero que l'escola té eines i recursos per atendre aquesta diversitat, però sovint doten aquest alumnat de poques hores d'atenció a l'aula, amb la qual cosa, la gran tasca principal recau sobre el tutor, qui sovint té dubtes i mostra cert desgast per voler assolir totes les seves funcions". (Entrevistada 6).

A més, les entrevistades expressen que aquest col·lectiu és **atès** majoritàriament a **l'aula ordinària** amb la resta d'iguals amb els diversos suports humans, sempre que sigui possible (vetlladora, TEI, mestra SIEI, etc.) i a l'aula SIEI.

"...s'inclouen a l'aula ordinària... Va una persona de la SIEI com a reforç i de vegades i vaig jo". (Entrevistada 3).

"Els infants que arriben ja amb un dictamen fet, ja entren directament a l'aula de SIEI, on els professionals d'aquesta aula els atenen dins de l'horari lectiu, tant com a dins de l'aula com a fora de l'aula...". (Entrevistada 5).

Les sis entrevistades corroboren que **apliquen la metodologia TEACCH a l'escola**. Afirmen que s'aplica amb major magnitud a l'aula SIEI, però també s'implementa a l'aula ordinària a fi de fomentar la inclusió.

"Sí, aquesta metodologia és sobre el tractament i educació dels nens amb autisme. Aquí a l'escola fem l'ensenyament estructurat i el que fem és organitzar les tasques". (Entrevistada 1).

"Els nens amb TEA amb els mestres de la SIEI la implementen en tot moment i després es transporta a l'aula. Es treballa amb major magnitud a la SIEI...". (Entrevistada 5).

Per tal de donar resposta a **l'objectiu tres** d'aquesta investigació; descobrir com és la intervenció educativa en els alumnes amb TEA mitjançant el mètode TEACCH, s'han realitzat preguntes a fi de conèixer com és aquesta intervenció dins l'aula ordinària mitjançant l'esmentat mètode. S'han realitzat qüestions sobre els components d'aquest mètode (organització física, horaris, organització i estructuració visual i sistemes de treball) per tal de conèixer de quina manera s'implementa aquesta ensenyança.

- Pel que fa a l'organització física, és a dir a l'estructura de l'entorn, les participants coincideixen que les aules s'estructuren per **racons** per tal hi hagi espais clars i s'aconsegueixi una millor ubicació de l'infant. A més, la majoria han coincidit que és important **evitar la sobreestimulació**. L'entrevistadora sis ens explica que a ella li funciona molt bé crear racons a fi que l'infant amb TEA hi pugui anar davant moments de frustració, afirma que és bona eina per tractar els problemes conductuals.

"...l'espai per racons...". (Entrevistada 1)

"Fem els pictogrames. I després cada mestra organitza la seva classe a la seva manera, marcant els espais i en el meu cas, evitant la sobreestimulació...". (Entrevistada 3).

"L'estructura de la classe està pensada per treballar amb racons, és a dir, hi ha espais marcats, aleshores sempre hi ha un racó que queda més aïllat on el nen amb TEA pot anar a treballar sense massa estímuls...". (Entrevistada 5).

"...a mi m'ha funcionat molt bé dins de l'aula, i que depèn molt de l'infant que tinguis, és la de crear un racó on ell/a pugui anar-hi quan se sent enfadat/da i frustrat/da...". (Entrevistada 6).

"Sobretot, evitar masses estímuls, espais clars...". (Entrevistada 6).

- D'altra banda, les participants afirmen de forma unànime que **realitzen els horaris típics d'aquesta metodologia**. Els infants amb autisme tenen un racó de l'aula per a ells sols on poden fer aquest horari cada dia a l'inici de la jornada. A més, els implementen a aula com una **mesura de suport universal** amb pictogrames més grans, de tal manera que tot l'alumnat se'n pot beneficiar d'aquest recurs.

"...Hi ha un horari més petit individual per a cada nen amb TEA i després hi ha un horari a dalt de la pissarra fet també de pictogrames perquè els vegin tots els infants. Però el nen TEA té el seu propi horari. Quan arriba al matí amb la mestra el fem; quin dia és?; doncs dilluns, que toca, ... així organitzem el dia de manera simple i fàcil. Normalment, els posem en vertical el del nen TEA i en horitzontal la resta". (Entrevistada 1).

"...tenen un horari per a ells sols i també s'implementa per a la resta del grup classe com a mesura universal". (Entrevistada 2).

"Els "pictos" estan col·locats a l'aula de normal, o sigui per defecte ja...". (Entrevistada 3).

“Quan s’arriba al matí, cada nen TEA té un racó on ell amb l’ajuda de l’adult, que cada vegada aquesta ajuda es va retirant en la mesura del possible, hi ha uns “pictos” on el nen confecciona l’horari de tota la jornada, i a banda, aquests “pictos” van creure que seria convenient ampliar-los a tota la classe...”. (Entrevistada 5).

- Respecte a l'organització i l'estructuració visual, es van obtenir **diverses opinions**. Hi ha hagut participants que han afirmat que des del seu punt de vista aquesta **estructuració i organització visual està en els diversos contextos on accedeix l'infant**, com ara en la llar (entrevistada 1) i en els diferents accessos del centre; els passadissos i els lavabos (entrevistades 5 i 6). En canvi, d'altres, han mostrat que aquesta organització visual no està implementada en tots els contextos on accedeix l'infant, ja sigui perquè **l'estructuració visual no està a l'altura dels infants** (entrevistada 3) o per la **negació de les famílies** (entrevistada 4).

“... jo he tingut un nen que a partir del CDIAP, doncs parlaven amb les famílies i jo també que era molt important seguir amb aquesta metodologia a domicili”. (Entrevistada 1).

“... per exemple, els “pictos” estan a l'alçada d'ells. “Lo” que passa que algunes aules sí que els tenen molt a dalt i no ho veuen ni els que no tinguin TEA”. (Entrevistada 3).

“En principi hauria d'estar en totes les aules i ampliar-ho a la llar. Però sí que és veritat que hi ha una aula que al meu vist no està adaptada per aquests infants. A més, en el meu cas, amb el meu alumne a la llar no es pot continuar amb aquesta metodologia perquè no ho accepten i tampoc volen rebre un assessorament de la mestra d'educació especial”. (Entrevistada 4).

“...al lavabo hi ha la seqüenciació de la higiene. Al penjador, hi ha “lo” que ha de fer el nen quan arriba; doncs treus l'abric, posar-se la bata, penjar la motxilla i després, doncs tenen el seu racó”. (Entrevistada 5).

“...als lavabos, passadissos i diferents aules del centre hi poden trobar pictogrames per poder anticipar el que es farà en aquell espai o per poder observar les normes que cal seguir en aquella estança”. (Entrevistada 6).

- Per acabar amb els components d'aquest mètode, respecte si fan servir els sistemes de treball amb aquests alumnes, s'han observat **diverses respostes**. Tres de les participants ens expressen que **sí que en fan ús d'aquest component durant la realització de les tasques** (entrevistada 1, 3 i 5). L'entrevistada 2 ens afirma que

en fa ús per a les activitats d'higiene i cura personal i, finalment, l'entrevistada 6 ens afirma que **no en fa ús**.

"... quan ell agafava les activitats de cada racó tenia els passos a seguir en cada activitat. Primer agafa el material, fes l'activitat i recull, per exemple".

(Entrevistada 1).

"... sobretot en aquelles activitats d'higiene i cura personal".

(Entrevistada 2).

"...fiquen uns "pictos" a la taula del que ha de fer, no és sempre el mateix, en funció de l'activitat, li vas ensenyant també i ell t'ho assenyala conforme va fent". (Entrevistada 3).

"... se li col·loquen a damunt de la taula uns "pictos" seqüenciats un darrere de l'altre del que consisteix aquella activitat, de "lo que" ha de fer".

(Entrevistada 5).

"Jo no...". (Entrevistada 6).

A més, el **90%** de les escoles participants en la investigació afirmen **conèixer l'ensenyança estructurada** (figura 1), i el **88,9%** aplicar-la a l'escola en el cicle d'Educació Infantil (figura 2).

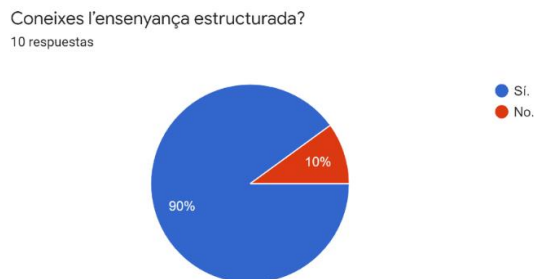

Figura 1: gràfic de la pregunta 12 del qüestionari dirigit a les escoles.

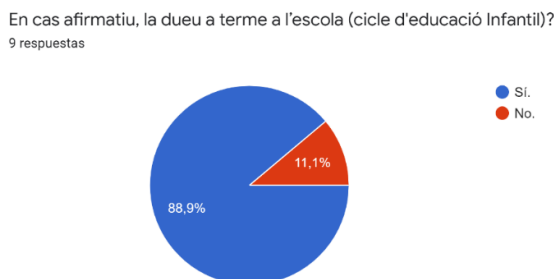
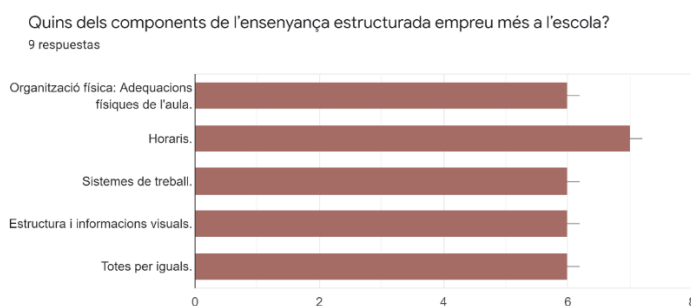

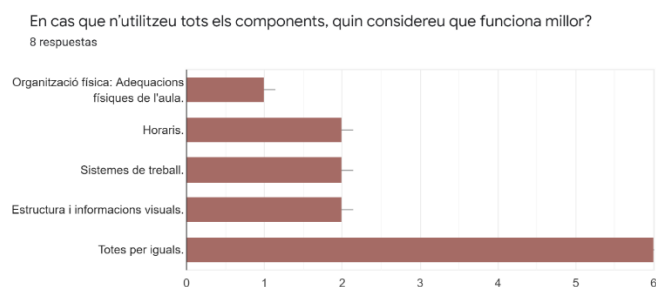
Figura 2: gràfic de la pregunta 13 del qüestionari dirigit a les escoles.

El component de l'ensenyança estructurada més emprat per les escoles són els horaris, seguidament de l'organització física, els sistemes de treballs i l'estructuració visual. Sis d'aquestes escoles afirmen que els utilitzen tots per iguals (*figura 3*).

Pel que fa a la funcionalitat d'aquests components, sis escoles afirmen que **funcionen tots per iguals**, seguidament dels horaris, els sistemes de treballs i la informació visual, i finalment, sent la menys votada, l'organització física de l'aula (*figura 4*).

Figura 3: gràfic de la pregunta 14 del qüestionari dirigit a les escoles.

Figura 4: gràfic de la pregunta 15 del qüestionari dirigit a les escoles.

Per altra part, responent a l'**objectiu quatre** de la investigació; comprovar les millores educatives, comunicatives i socials que proporciona la metodologia TEACCH, es pot valorar que les participants afirmen haver observat beneficis en els infants i millores en les habilitats socials, comunicatives i educatives mitjançant aquesta metodologia. Ens expressen que s'han observat **millores en l'autonomia, la flexibilitat davant les rutines, la seguretat, la parla, les habilitats socials i la inclusió**. L'entrevistada 4 ens manifesta que es poden observar millores sempre que hi hagi una **formació òptima** per part del docent. D'altra banda, l'entrevistada 6 ens expressa que totes aquestes millores són fruit de tots els recursos humans que participen amb aquest alumnat.

Els resultats dels qüestionaris mostren que **totes les escoles que emprenen la metodologia TEACCH han observat millores**. Han vist més progressos en les habilitats comunicatives, seguides de les educatives i posteriorment, les socials. A més,

ens transmeten que han observat altres millores, com ara; en l'autonomia, tal com han expressat també les entrevistades, en la **conducta, en les emocions i en l'aprenentatge global** (figura 5).

“... sí que hi ha hagut millores, sobretot en les habilitats socials, perquè el nen es pot incloure dins del grup d'una manera més normalitzada. A més, en aquest cas generalitzar el “pictos” a la resta fa que el nen amb TEA no se senti individualitzat. I després que permet que aquests nens estiguin treballant quan la resta està treballant, evitant que rodi com abans, que tombava per la classe sense cap sentit”. (Entrevistada 5).

“Major autonomia, més iniciativa, més participació per fer l'activitat, també millora la conducta, perquè al fer cada dia l'horari els hi dona molta seguretat...”. (Entrevistada 1).

“Major autonomia i millor afrontació davant el canvi. Major flexibilitat”. (Entrevistada 2).

“Que ells saben què fer en cada moment”. (Entrevistada 3).

“...Per exemple, per entrar a l'escola necessitava a la mare i a poquet a poquet ara entra sol, més autonomia en general. Li assenyaless el “picto” del penja-robes i es treu la jaqueta al seu ritme...”. (Entrevistada 3).

“...altres anys que sí que he tingut infants amb TEA sí que he vist que si tenen clar els pictogrames, tot va molt bé. Però, també depèn de la formació... I en un “cole” que estava que el nen tenia un plafó amb molts “pictos”, ja que era un TEA profund més tirant cap autista, tenia tants “pictos” que es “liaba”, per tant, s'ha d'adaptar molt bé tots aquests recursos als infants... Però si es fa bé, s'observen millores sobretot en l'autonomia i en els possibles canvis de la rutina... També depèn del nen, per norma general els hi va molt bé per estructurar el dia i per als nens que no tenen llenguatge també considero que va molt bé aquesta metodologia. (Entrevistada 4).

“Doncs que el nen està més inclòs en el que és la rutina de la classe. El nen se sent més dirigit, se li anticipa les activitats que anem a fer, “emmm...” el nen se sent més segur i el nen està més actiu”. (Entrevistada 5).

“He pogut observar una millora en la seva parla, però considero que també és fruit de tots els agents involucrats: CDIAP, MALL, SIEI, MEE... Abans ell repetia les preguntes, per exemple; “Com estàs? Com estàs?” i amb el temps va aprendre a respondre i a poder mantenir una conversa...” (Entrevistada 6).

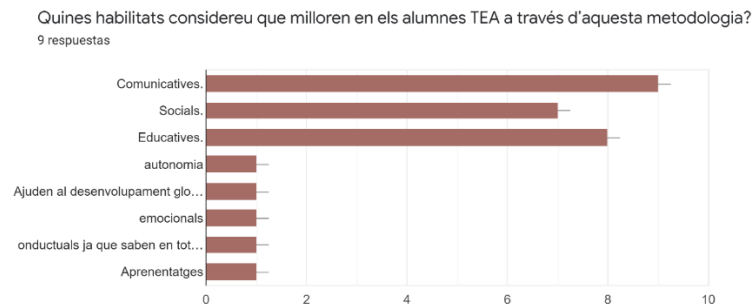

Figura 5: gràfic de la pregunta 8 del qüestionari dirigit a les escoles.

Respecte a la inclusió d'aquesta diversitat dins l'aula ordinària, i responent així a **l'objectiu principal** de la investigació; investigar si la metodologia TEACCH afavoreix la inclusió social i personal dels infants TEA a les aules d'educació infantil, les participants van coincidir en el fet que **apliquen els SAAC** com a recurs per a facilitar la comunicació i recolzar l'aprenentatge, és a dir, per a garantir l'èxit d'aquest alumnat i facilitar així la inclusió dins l'aula ordinària. A més, expressen que els utilitzen amb la resta de l'alumnat per tal que tothom se'n pugui beneficiar. D'altra banda, el **100% de les escoles van respondre que apliquen els SAAC**, ja sigui amb els PEC'S, els pictogrames, per la metodologia TEACCH, pels plafons, entre d'altres (figura 6). El **55,6%** afirma haver observat moltes **millores en la comunicació expressiva/ receptiva** dels infants a través dels SAAC i la **resta, haver observat bastantes millores** (figura 7).

“...Fem servir els “pictos” del SAAC, estan molt bé i els anem canviant a mesura que els van assolint”. (Entrevistada 1).

“Sí, a infantil s'utilitza per a tot l'alumnat també” (Entrevistada 4).

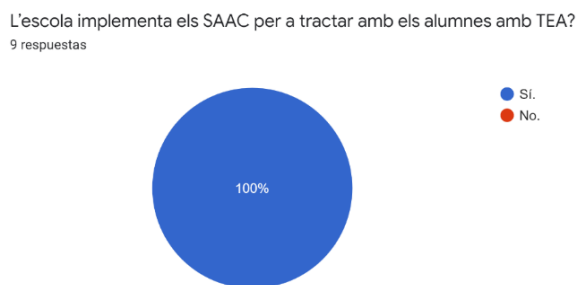

Figura 6: gràfic de la pregunta 10 del qüestionari dirigit a les escoles.

En cas de fer servir els SAAC, heu vist millores en la comunicació expressiva com receptiva?
9 respuestas

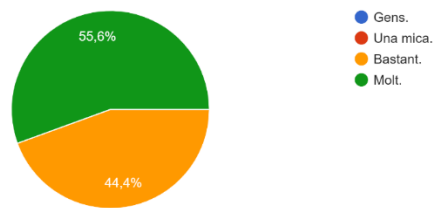

Figura 7: gràfic de la pregunta 11 del qüestionari dirigit a les escoles.

La majoria de les entrevistades expressen que **l'escola sí que col·labora amb les famílies per tal de poder donar una continuïtat a aquesta metodologia** fora de l'àmbit escolar. Ens manifesten que fan entrevistes amb les famílies i els professionals externs per tal de garantir aquesta continuïtat, fomentant així la generalització i comprensió de la metodologia i la inclusió de l'infant. Malgrat tot, una participant està en desacord i ens afirma que és un punt on l'escola pot millorar.

“Fem moltes entrevistes amb els pares i a part amb el CDIAP, si son nens que van al CDIAP o a psicòlegs externs i normalment, els hi facilitem els “pictos...”. (Entrevistada 1).

“Sí, perquè aquests nens normalment van a centres externs i llavors hi ha una coordinació entre el centre extern i l'escola, amb la SIEI i l'EAP... i també aquests organismes externs fan un acompanyament de les famílies”. (Entrevistada 5).

“Considero que és un punt on podríem millorar”. (Entrevistada 6).

Donant també resposta a l'objectiu principal, les participants ens expressen que aquesta metodologia **sí que fomenta la inclusió** d'aquesta diversitat dins l'aula ordinària. Algunes de les entrevistades ens comenten que la fomentaria més si l'escola disposés dels recursos humans necessaris i si les ràtios fossin més petites, un problema d'organització escolar més que de la pròpia metodologia.

“Sí, perquè el nen veu que els altres nens fan el mateix que ell, llavors se sent part de la classe i es troba a gust i millora tant l'autonomia, la comunicació, està més atent. Sí, la veritat és que trobo que funciona molt bé”. (Entrevistada 1).

“Si, perquè genera una interacció entre els iguals que fomenta l'aprenentatge... Però la metodologia com a tal ben utilitzada sí que fomenta la inclusió d'aquest col·lectiu, des de la meua perspectiva i opinió”. (Entrevistada 2).

“...Perquè les reunions les fan amb les famílies i els hi faciliten aquest material també”. (Entrevistada 3).

“...Però parlar d’inclusió vol dir que estan “incluits”, no. Facilita la inclusió, sí, és un primer pas, però falta personal que es pugui dedicar aquests nens, pel meu veure eh, perquè hi ha classes que a “lo” millor poden comptar amb més d’un, encara que sigui diferent grau, però jo crec que és molt difícil la inclusió, tot i que la venen que sí que hi és”. (Entrevistada 3).

“Considero que sí, però si les ràtios de les escoles fossin més baixes i hagueren més reforços ajudaria molt més, ja que tindrien més atenció. Des de la meva experiència, jo tinc dos TDAH i un amb trets TEA i em costa molt ficar-me a fer un treball més pautat si estic sola...” (Entrevistada 4).

“Sí. Ja que amb aquesta metodologia la fomenta molt més que abans”. (Entrevistada 5).

“Considero que la gran inclusió és que aquests infants puguin estar dins de l’aula amb els suports que aquests/es realment precisen, sense haver de repartir hores, eines i recursos. Sí això és possible amb aquesta metodologia, sí”. (Entrevistada 6).

Responent a l’**objectiu 6** de la investigació; descobrir quins recursos utilitzen les escoles per tractar amb infants autistes, la **meitat** de les escoles de Reus que van participar en el qüestionari van afirmar que **sí que disposen de recursos per atendre els infants autistes**. Aquestes escoles expressen que és per la formació que tenen i la metodologia que emprenen. L’altra meitat expressa que **la infraestructura, l’ús de metodologies tradicionals, les ràtios altes i la falta de diners, no permeten atendre de manera òptima a aquesta diversitat** (figura 8). D’altra banda, el **100%** de les escoles afirma haver rebut **formacions respecte a l’autisme** (figura 9). A més, afirmen utilitzar diversos **recursos per atendre els infants TEA**, com ara; l’aula SIEI, la metodologia TEACCH, els pictogrames, el suport dins l’aula, els PEC’s, entre d’altres (figura 10).

Consideres que l'escola té els recursos i les eines suficients per atendre als infants amb TEA?
10 respuestas

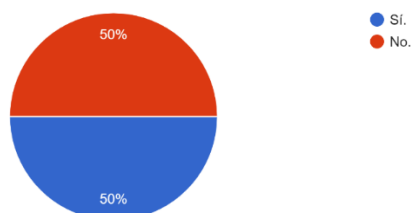

Figura 8: gràfic de la pregunta 2 del qüestionari dirigit a les escoles.

Heu rebut formacions per tal de formar-vos en l'àmbit de l'autisme?
10 respuestas

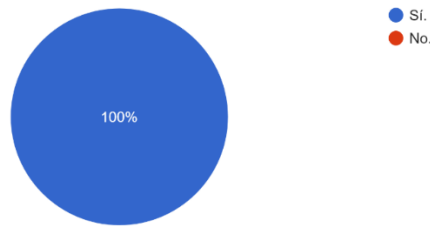

Figura 9: gràfic de la pregunta 3 del qüestionari dirigit a les escoles.

Quins recursos utilitzeu per tractar amb infants (3-6 anys) amb TEA.
10 respuestas

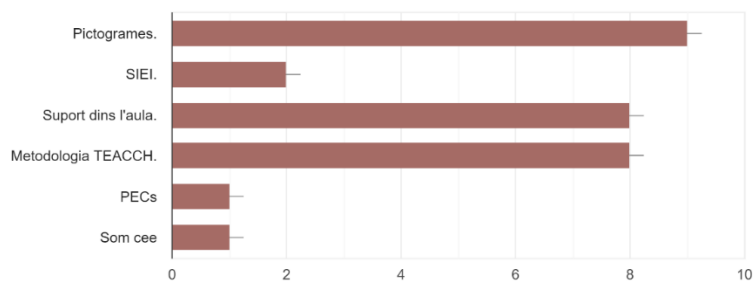

Figura 10: gràfic de la pregunta 4 del qüestionari dirigit a les escoles.

Finalment, responent a l'**objectiu 5** de la investigació; investigar si les escoles d'educació infantil coneixen la metodologia TEACCH, el **80% de les escoles corroboren que coneixen la metodologia TEACCH** (figura 11). A més, el **70% afirma haver rebut formacions respecte a aquesta metodologia** (figura 12) i el **80% aplicar-la a l'escola** (figura 13). De les escoles que apliquen aquesta metodologia el **100%** afirma que és una **metodologia útil** per atendre els infants autistes (figura 14).

Coneixeu la metodologia TEACCH?
10 respuestas

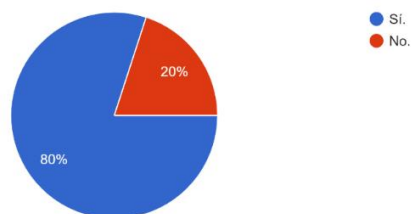

Figura 11: gràfic de la pregunta 5 del qüestionari dirigit a les escoles.

Heu rebut alguna formació per part d'un professional respecte aquesta metodologia?
10 respuestas

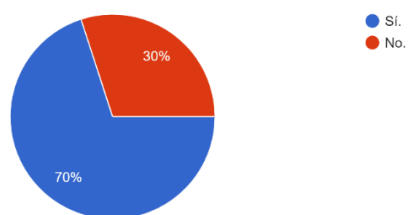

Figura 12: gràfic de la pregunta 6 del qüestionari dirigit a les escoles.

Porteu a terme la metodologia TEACCH a l'escola?
10 respuestas

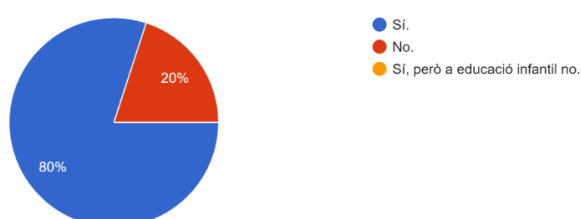

Figura 13: gràfic de la pregunta 7 del qüestionari dirigit a les escoles.

A través del que heu pogut observar a la pràctica educativa, considereu que és útil aquesta metodologia per atendre als infants amb TEA?
8 respuestas

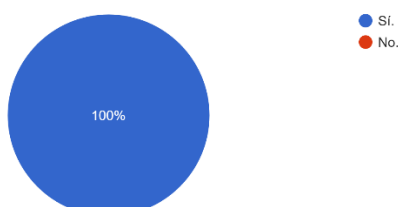

Figura 14: gràfic de la pregunta 9 del qüestionari dirigit a les escoles.

Per poder comprovar l'objectiu 3; descobrir com és la intervenció educativa en els alumnes amb TEA mitjançant el mètode TEACCH, s'ha realitzat una observació a dos infants autistes de l'escola X per tal de conèixer com és aquesta intervenció i percebre les millores que proporciona aquest mètode. [Annex 5.2. GRAELLES D'OBSERVACIÓ.](#)

En tots dos infants s'observen beneficis, malgrat que són **més evidents en l'infant 1, ja que no pateix un TEA tan sever com l'infant 2**. S'observa que l'infant 1 adquireix més autonomia i es comunica amb els iguals a través d'algun mitjà. Aquest fa les mateixes activitats que la resta i es percep que treballa millor en espais delimitats, com ara els racons. D'altra banda, mostra rebequeries quan no se li anticipa el que es durà a terme.

En l'infant 1 la mestra no fa ús dels sistemes de treball per a reconduir la seva atenció. En canvi, en l'infant 2, la mestra de vegades recórrer a aquests sistemes.

L'infant 2 pateix un TEA sever i ha començat a iniciar-se en la comunicació a través del llenguatge físic. A poc a poc va fent ús dels horaris i dels pictogrames més bàsics. S'ha aconseguit que segueixi la rutina de la classe i entén les normes.

S'ha observat que amb tots dos infants **s'emplenen els horaris típics** d'aquesta metodologia i que **l'estructuració visual permet una major autonomia en l'alumne**. A més, en ambdós infants s'observa que la metodologia TEACCH **afavoreix la inclusió** dins l'aula ordinària, responen així a l'objectiu principal de la investigació (investigar si la metodologia TEACCH afavoreix la inclusió social i personal dels infants TEA a les aules d'educació infantil). També s'observa que la resta de l'alumnat se'n beneficia d'aquesta metodologia.

3.5. CONCLUSIONS.

Aquest treball d'investigació partia de la curiositat d'indagar sobre l'autisme i investigar en aquest cas, sobre el funcionament i els beneficis d'un model d'intervenció per atendre els infants amb TEA; la metodologia TEACCH. Per aquest motiu, la hipòtesi plantejada pretenia demostrar que un bon ús de les metodologies fomenta la inclusió d'aquesta diversitat dins l'aula ordinària.

Per aconseguir **afirmar la hipòtesi de la investigació es van plantejar diferents objectius** d'investigació; l'objectiu general, que engloba en termes generals la finalitat a aconseguir en aquest treball, en aquest cas, investigar si la metodologia TEACCH afavoreix la inclusió dels infants autistes en les aules d'educació infantil i, els objectius específics, que s'han enfocat a conèixer l'autisme i la metodologia TEACCH en termes teòrics, descobrir els beneficis que s'observen a través d'aquesta metodologia, descobrir els recursos que emplen les escoles per tractar els infants autistes i investigar si aquestes escoles tenen coneixença de la metodologia TEACCH.

Per assolir els objectius s'ha cercat **informació en diferents bases de dades** (Web of Scisearch i l'Scopus) a fi de conèixer les necessitats dels infants autistes (objectiu 1) i obtenir coneixements teòrics sobre la metodologia TEACCH (objectiu 2).

Amb els diferents instruments d'estudi utilitzats s'ha pogut demostrar que:

- Les professionals que atenen els infants autistes tenen una **formació teoricopràctica**.
- La majoria de les escoles disposa dels **recursos** necessaris per atendre els infants autistes.

- Les escoles utilitzen la metodologia TEACCH, especialment estructurant l'espai per **racons**, de manera que l'ansietat de l'alumnat amb TEA disminueix i permet una major ubicació d'aquests dins l'espai i, a través dels **horaris**, permeten anticipar els possibles canvis en la rutina d'aquests infants i una major organització mental. A més, tots els professionals ens afirmen que els usen com a mesura de suport universal, d'aquesta manera l'alumne TEA se sent igual a la resta.
- La gran majoria de les escoles que han participat **duu a terme la metodologia TEACCH**.
- Mitjançant aquest mètode s'han observat **millores en les habilitats comunicatives, educatives i socials**, com ara; en l'autonomia, la flexibilitat, la seguretat, la parla, la conducta i l'aprenentatge global.
- Es tracta d'una **metodologia inclusiva**, ja que a través de l'observació duta a terme s'ha pogut observar com s'implementa aquesta i els beneficis que aporta. Aquesta observació ha permès afirmar que mitjançant l'esmentat mètode els infants amb TEA treballen amb més **autonomia** i amb la resta d'iguals.
- La majoria de les mestres fan ús dels **sistemes de treball** i consideren que les tasques i els diferents accessos de l'escola disposen d'una **estructuració visual**, però hi ha professionals que expressen el contrari. Per tant, considero que és un punt on l'escola pot millorar per tal de garantir el 100% d'efectivitat de la metodologia.

Finalment, extrets i analitzats tots els resultats, **remarcar la funcionalitat de la metodologia TEACCH** en infants amb autisme, ja que aquesta metodologia ofereix a aquesta diversitat habilitats per comprendre el món i a més, **potencia la inclusió** a l'aula ordinària, ja que les/els participants van afirmar que sí que **s'observen millores** mitjançant la metodologia TEACCH, ja que mostren més autonomia, millores en la parla, en l'educació, etc. D'aquesta manera, la hipòtesi d'investigació s'afirma.

Per realitzar la recerca no s'han trobat gaires obstacles ni problemes per poder-la dur a terme, únicament la negació d'una mestra de l'escola en participar en l'entrevista i d'algunes escoles de Reus en els qüestionaris. Ha estat un camí amb molta ajuda per part de l'equip docent de l'escola, que m'ha ofert moltes facilitats per tal de poder dur a terme la investigació.

Vistes les conclusions poden esdevenir les següents **propostes de millora**:

- A fi de garantir un major èxit de la metodologia TEACCH, s'hauria de **dotar de majors recursos humans a les escoles**, ja que totes les participants van comentar que manca personal per a poder atendre amb èxit a aquesta diversitat, a més algunes escoles que van participar en el qüestionari també van anotar aquesta problemàtica.
- Seria idoni que tots els **professionals educatius tinguessin una formació vers aquesta metodologia**, ja que s'ha observat que no tots els professionals que intervenen amb infants autistes tenen la formació necessària respecte a la metodologia TEACCH, malgrat que la dugin a terme a l'aula. Per tant, per poder garantir l'èxit dels infants a través d'aquest mètode, el centre educatiu hauria de dotar als docents de les formacions necessàries respecte a aquesta manera de funcionar.

Per tal de poder dotar el treball de **continuitat** i qualitat es podria seguir amb la recerca de la següent manera; creant guies específiques per a les famílies sobre el mètode TEACCH per tal de dotar-los d'estratègies i eines per tractar als seus fills/es autistes o amb trets TEA. D'aquesta manera les famílies tindrien la informació necessària per dur a terme aquesta metodologia i aconseguir així la continuïtat del mètode TEACCH més enllà de l'entorn escolar, fomentant la inclusió d'aquest col·lectiu dins la societat actual.

Finalment, analitzar el creixement com a futura mestra d'educació infantil. He adquirit la informació necessària que m'ha permès conèixer a fons les característiques i necessitats d'aquesta diversitat tan present a les aules com és l'autisme. Gràcies als coneixements adquirits a través d'aquesta investigació respecte a l'autisme i sobre un mètode amb evidències d'èxit com és el TEACCH, em permetrà aplicar-ho a les aules i dotar de qualitat les meves futures actuacions a fi d'atendre les necessitats d'aquest col·lectiu.

4. BIBLIOGRAFIA.

- American Psychiatric Association. (2014). *Manual Diagnóstico y Estadístico de los Trastornos Mentales: DSM-5* (5^a ed.). Madrid: Editorial Médica Panamericana.
- ARASAAC. (2020). *Pictogramas y recursos para la Comunicación Aumentativa y Alternativa (CAA)*. Recuperat de <https://arasaac.org/>
- Arredondo, E. (2010). Método Teacch: Experiencia de aplicación en un aula de educación infantil. *Revista Arista Digital*, 3, 1017- 1029.

- Artigas-Pallares, J., & Paula, I. (2012). El autismo 70 años después de Leo Kanner y Hans Asperger. *Revista de la Asociación Española de Neuropsiquiatría*, 32(115), 567-587. DOI: <https://doi.org/10.4321/S0211-57352012000300008>
- Asperger, H (1944). Die “Austistische Psychopathen” in Kindersalter. *Archiv für Psychiatrie und Nervenerkrankheiten*, 17, 76-136.
- Autismo diario. (n.d). El método TEACCH. *División TEACCH*. Recuperat de <https://autismodiario.com/wp-content/uploads/2011/03/resumenTEACCH.pdf>
- Balbuena, F. (2007). Breve revisión histórica del autismo. *Revista de la Asociación Española de Neuropsiquiatría*, 27(2), 61-81. DOI: 10.4321/s0211-57352007000200006
- Bisquerra, R. (2009) [Coord.]. *Metodología de la investigación educativa*. (2ª ed.). Madrid: Editorial la Muralla, S.A.
- Calvo, G. (2013). La formación de docentes para la inclusión educativa. *Páginas de educación*, 6(1), 19-35. Recuperat de http://www.scielo.edu.uy/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1688-74682013000100002&lng=en&tlng=en
- Canal, R., García, P., Touriño, E., Santos, J., Martín, M.V., Ferrari, M.J., Martínez, M., Guisuraga, Z., Boada, L., Rey, F., Franco, M., Fuentes, J., & Posada, M. (2006). Detección temprana del autismo. *Intervención Psicosocial*, 15(1), 29-47. DOI: 10.4321/s1132-05592006000100003
- Cruz, R. (2004). Integración e inclusión educativa vs. Integración e inclusión excluyente. *Revista Mexicana de Investigación Educativa*, 19(63), 1285-1290. Recuperat de <http://www.scielo.org.mx/pdf/rmie/v19n63/v19n63a13.pdf>
- D'Elia, L., Valeri, J., Sonnino, F., Fontana, I., Mammone, A., & Vicaro, S. (2014). Un estudio longitudinal del programa Teacch en diferentes entornos: los beneficios potenciales de la intervención de baja intensidad en niños en edad preescolar con trastorno del espectro autista. *J Autismo Dev Disord*, 44, 615–626. DOI: <https://doi-org.sabidi.urv.cat/10.1007/s10803-013-1911-y>
- Dueri, F. (2003). Visión global del autismo. *Ajayu Órgano de Difusión Científica del Departamento de Psicología UCBS*, 1(1), 40-48. Recuperat de: <https://www-webofscience-com.sabidi.urv.cat/wos/alldb/full-record/SCIELO:S2077-21612003000100003>

- Filipek, P.A., Accardo, P., Baranek, G.T., Cook, E.H., Dawson, G., Gordon, B., et al. (1999). The screening and diagnosis of autistic spectrum disorders. *J Autism Dev Disord*; 29, 439-84.
- Fuiza, M.J., & Fernández, M.P. (2013). *Dificultades de aprendizaje y trastornos del desarrollo* (p. 229-249). Madrid: Pirámide.
- Gándara, C. (2007). Principios y estrategias de intervención educativa en comunicación para personas con autismo: TEACCH. *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*, 27(4), 173-186.
- Gándara, C., & Mesibov, G. (2014). *Introducción al programa Teacch: Filosofía y servicios*. En J. García (Ed.), *Prevención en dificultades del desarrollo y del aprendizaje*. Madrid: Pirámide.
- Hernández, J.M., Artigas-Pallarés, J., Martos-Pérez, J., Palacios-Antón, S., Fuentes-Biggi, J., Belinchón-Carmona, M., Canal-Bedia, R., Díez-Cuervo, A., Ferrari-Arroyo, M.J., Hervás-Zúñiga, A., Idiazábal-Alecha, M.A., Mulas, F., Muñoz-Yunta, J.A., Tamarit, J., Valdizán, J.R., & Posada-De la Paz, M. (2005). Guía de buena práctica para la detección temprana de los trastornos del espectro autista. *Rev Neurol*, 41, 237-45. Recuperat de: https://infoautismo.usal.es/wp-content/uploads/2015/09/04._guideteccioTEA.pdf
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (2017). *Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu*. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Recuperat de: http://www.aeesdincat.cat/wp-content/uploads/2017/12/Decret_150_2017_-_Sistema_Educatiu_Inclusiu.pdf
- Infante, M. (2010). Desafíos a la formación docente: Inclusión educativa. *Estudios pedagógicos*, 36(1), 287-297. DOI: 10.4067/S0718-07052010000100016
- Kanner, L. (1943). Trastornos autistas del contacto afectivo. *Niño nervioso: Revista de psicopatología, psicoterapia, higiene mental y orientación del niño*, 2, 217-50.
- Mesibov, G., & Howley, M. (2010). *El acceso al currículo por alumnos con Trastornos del Espectro del Autismo: Uso del programa TEACCH para favorecer la inclusión*. Ávila: Autismo Ávila.
- Mesibov, G., Howley, M., & Naftel, S. (2016). *Accessing the Curriculum for Learners with Autism Spectrum Disorders Using the TEACCH programme to help inclusion*. (2ª ed.). Abingdon, Oxon: Routledge.

- Mesibov, G., & Shea, V. (2010). El Programa TEACCH en la Era de la Práctica Basada en la Evidencia. *Revista de autismo y trastornos del desarrollo*, (40)5, 570-579. DOI: 10.1007/s10803-009-0901-6
- Miranda, M., & Callegaro, J. (2017). Instrumentos para la detección temprana de signos de autismo: revisión sistemática. *Psico-USF, Bragança Paulista*, 22(1), 161-176. DOI: 10.1590/1413-82712017220114
- NY State Department of Health. (1999). Clinical practice guideline: the guideline technical report Autism/Pervasive Developmental Disorders. *Assessment and intervention for young children (age 0-3 years)*. Publicació n. 4217. Albany: New York Department of Health.
- Organización Mundial de la Salud (2021). *Trastornos del espectro autista*. Recuperat de: <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders>
- Panerai ,S., Ferrante, L., & Zingale, M. (2002). Beneficios del programa de Tratamiento y Educación de Niños Autistas y con Discapacidades de la Comunicación (TEACCH) en comparación con un enfoque no específico. *Journal of Intellectual Disability Research*, 46(4), 318-327. DOI: <https://doi-org.sabidi.urv.cat/10.1046/j.1365-2788.2002.00388.x>
- Programa de Autismo TEACCH. (2022). *Servicios a lo largo de la vida para personas con trastorno del espectro autista. Programa de autismo TEACCH®*. Recuperat de: <https://teacch.com/>
- Sanz, P., Fernández, M.A., Pastor, G., & Tárraga, R. (2018). Efectividad de las intervenciones basadas en metodología TEACCH en el trastorno del espectro autista: un estudio de revisión. *Papeles del Psicólogo*, 39(1), 40-50. DOI: <https://doi.org/10.23923/pap.psicol2018.2851>
- Schopler, E. (2001). *El Programa Teacch y sus principios*. Ponencia realizada por el Dr. Schopler en las Jornadas Internacionales de Autismo y PDD. Barcelona.
- UNESCO. (2022). Qué debe saber acerca de la inclusión en la educación. Recuperat de: <https://www.unesco.org/es/education/inclusion/need-know>

5. ANNEXOS.

5.1. TRANSCRIPCIÓ DE LES ENTREVISTES.

5.1.1. Entrevista 1.

ENTREVISTADORA: *Quina és la vostra ocupació dins de l'escola?*

ENTREVISTADA: *“Bueno”, jo soc mestra tutora de P5.*

ENTREVISTADORA: *Quina formació disposa dins l'àmbit de l'autisme?*

ENTREVISTADA: *Doncs aquí a l'escola vam rebre un assessorament el curs 18-19, 19-20 i 20-21 tots els professors que teníem nens amb TEA. Era una formació en què venien mestres de la Font del Lleó i, “bueno” vam fer una mica de cursets i després, durant aquests tres cursos escolars venien una vegada al mes a veure com funcionaven tots els taulers de “pictos” i com estava el nen, i inclús el seguiment que el treballaven a casa amb els pares.*

ENTREVISTADORA: *Molt bé, la següent pregunta és; considera que l'escola té les eines suficients per atendre a alumnes amb TEA? Per què?*

ENTREVISTADA: *En principi sí que té eines, però clar, depèn de cada curs perquè si hi ha molta demanda doncs s'han de repartir els recursos, aleshores en funció de la demana que hi ha, perquè normalment els vetlladors tenen poques hores, i és important que tinguessin més hores per atendre dins de la classe, per tal de fer la inclusió.*

ENTREVISTADORA: *L'escola disposa de SIEI?*

ENTREVISTADA: *Sí, tenim una SIEI amb una mestra d'educació especial que és la X i un auxiliar d'educació especial que és el Y.*

ENTREVISTADORA: *Com s'atenen els infants amb TEA a l'escola?*

ENTREVISTADA: *Es reparteixen les hores en funció de les necessitats de cada alumne i alguns són atesos pels mestres d'educació especial, perquè alguns recursos se'ls hi queden insuficients i hi ha mestres d'educació especial que tracten a aquests nens.*

ENTREVISTADORA: *Com tracten les dificultats conductuals que poden sorgir en aquests alumnes?*

ENTREVISTADA: *Doncs normalment intento comunicar-me amb ells i calmar-los i abraçar-los, que se sentin còmodes i així doncs els aturem.*

ENTREVISTADORA: *A l'escola s'implementa la metodologia TEACCH?*

ENTREVISTADA: *Sí, aquesta metodologia és sobre el tractament i educació dels nens amb autisme. Aquí a l'escola fem l'ensenyament estructurat i el que fem és organitzar les tasques.*

ENTREVISTADORA: *D'acord amb aquesta metodologia, de quina manera s'estructura l'entorn en les aules ordinàries per atendre els alumnes amb TEA?*

ENTREVISTADA: *S'estructura, doncs, mitjançant el temps; fent horaris, activitats més curtes, estructurem l'espai per racons i adaptem el material o activitat per a l'infant amb TEA.*

ENTREVISTADORA: *Implementen els horaris típics d'aquesta metodologia en el dia a dia d'aquests infants? De quina manera?*

ENTREVISTADA: *Sí. Hi ha un horari més petit individual per a cada nen amb TEA i després hi ha un horari a dalt de la pissarra fet també de pictogrames perquè els vegin tots els infants. Però el nen TEA té el seu propi horari. Quan arriba al matí amb la mestra el fem; quin dia és?; doncs dilluns, que toca, ... així organitzem el dia de manera simple i fàcil. Normalment, els posem en vertical el del nen TEA i en horitzontal la resta.*

ENTREVISTADORA: *L'organització i l'estructuració visual està implementada en tots els contextos on accedeix l'infant TEA?*

ENTREVISTADA: *Depèn de cada nen, jo he tingut un nen que a partir del CDIAP, doncs parlaven amb les famílies i jo també que era molt important seguir amb aquesta metodologia a domicili i la mestra del CDIAP els hi va muntar tots els "pictos", a l'habitació, a lavabo, on calia. Llavors una vegada al mes o de tant en tant, anava amb la família per veure si s'havia de canviar algun "picto". Clar, depèn dels nens.*

ENTREVISTADORA: *Utilitzen amb aquests alumnes els sistemes de treball?, és a dir, una sèrie de passos a seguir durant la realització de les activitats, generalment organitzats de manera visual.*

ENTREVISTADA: *Sí. Normalment sí, depèn de cada nen. Per exemple, aquest nen que ho feien també a domicili, quan ell agafava les activitats de cada racó tenia els passos a seguir en cada activitat. Primer agafa el material, fes l'activitat i recull, per exemple.*

ENTREVISTADORA: *Quins beneficis ha observat amb aquesta metodologia en els infants TEA?*

ENTREVISTADA: *Major autonomia, més iniciativa, més participació per fer l'activitat, també millora la conducta, perquè en fer cada dia l'horari els hi dona molta seguretat, doncs aquests nens se senten bé i clar, tenen problemes de conducta quan se'ls hi gira alguna cosa, llavors com saben el que passa en cada moment la conducta és més bona. També més habilitats socials i comunicatives.*

ENTREVISTADORA: *Ha vist millores en les habilitats educatives, comunicatives i socials d'aquests infants? Podria explicar un exemple del que ha observat?*

ENTREVISTADA: *Sí, mira explicaré del nen que tinc actualment a l'aula. Des del mes de gener entra i em pregunta que farem. Puja a una cadira alta i col·loca l'horari de la classe. Va preguntant; "i després que farem?, i després que farem?" i llavors fa el seu individual sense la meva ajuda i he comprovat que si alguna cosa que hem fet, ai!, perdó, que hem posat i després no hem pogut fer-la, perquè no ha vingut per exemple la mestra d'anglès, doncs s'enfada i diu: "que toca anglès, que toca angles!", i llavors s'enfada i "se" frustra i llavors és quan agafa una "rabieta" i treu els velcros de l'horari perquè no hem fet anglès.*

ENTREVISTADORA: *En funció de la teva experiència i pel que ha pogut observar, considera que és adequada aquesta metodologia per a TEA severes?*

ENTREVISTADA: *Aquí a l'escola jo no he tractat amb TEA severes, però crec que els hi aniria molt bé, sobretot per aquest tema de la seguretat, de l'autonomia, de sentir-se útils. Crec que sí que aniria bé.*

ENTREVISTADORA: *Fan servir algunes estratègies per garantir l'èxit d'aquest alumnat, com per exemple els SAAC (pictogrames, etc.)?, o sigui, per facilitar la comunicació, recolzar l'aprenentatge,...*

ENTREVISTADA: *Sí. Fem servir els "pictos" del SAAC, estan molt bé i els anem canviant a mesura que els van assolint.*

ENTREVISTADORA: *L'escola col·labora amb les famílies facilitant els recursos i/o informació necessària perquè puguin seguir amb aquesta metodologia fora de l'àmbit escolar?*

ENTREVISTADA: *Sí. Fem moltes entrevistes amb els pares i a part amb el CDIAP, si són nens que van al CDIAP o a psicòlegs externs i normalment els hi fem els "pictos" i a casa seva no anem, però sí que van les psicòlogues del CPIAP.*

ENTREVISTADORA: *I l'última, des de la pròpia experiència, considera que el TEACCH fomenta la inclusió dels nens/es amb TEA dins l'aula ordinària?*

ENTREVISTADA: *Sí, perquè el nen veu que els altres nens fan el mateix que ell, llavors se sent part de la classe i es troba a gust i millora tant l'autonomia, la comunicació, està més atent. Sí, la veritat és que trobo que funciona molt bé.*

5.1.2. Entrevista 2.

ENTREVISTADORA: *Quina és la vostra ocupació dins de l'escola?*

ENTREVISTADA: *Soc la MALL, la mestra d'audició i llenguatge.*

ENTREVISTADORA: *Quina formació disposa dins l'àmbit de l'autisme?*

ENTREVISTADA: *Formacions diverses fetes pel meu compte.*

ENTREVISTADORA: *Considera que l'escola té les eines suficients per atendre a alumnes amb TEA? Per què?*

ENTREVISTADA: *Considero que falta personal. Sempre depèn de cada cas, però en molts casos necessiten una persona per a ells sols que els ajudi en moments més delicats per ells i de vegades, no els tenim.*

ENTREVISTADORA: *I considera que si hi hagués més personal, aquestes mancances estarien ateses?*

ENTREVISTADA: *Sí.*

ENTREVISTADORA: *L'escola disposa de SIEI?*

ENTREVISTADA: *Sí.*

ENTREVISTADORA: *Com s'atenen els infants amb TEA a l'escola?*

ENTREVISTADA: *Tenen unes hores de vetlladora, hores de SIEI i en alguns casos també alguna hora de MALL.*

ENTREVISTADORA: *Com tracten les dificultats conductuals que poden sorgir en aquests alumnes?*

ENTREVISTADA: *En la majoria dels casos es demana l'ajuda d'alguns dels professionals de la SIEI.*

ENTREVISTADORA: *A l'escola s'implementa la metodologia TEACCH?*

ENTREVISTADA: *Sí. A la SIEI i a les aules ordinàries.*

ENTREVISTADORA: *D'acord amb aquesta metodologia, de quina manera s'estructura l'entorn en les aules ordinàries per atendre els alumnes amb TEA?*

ENTREVISTADA: *Hi ha "pictos" de les rutines, i també als lavabos i s'acostumen a marcar els espais dins l'aula. Però, no puc dir gaire cosa més, ja que jo no hi estic gaire dins l'aula amb aquests infants.*

ENTREVISTADORA: *Perfecte, cap problema, passem a la següent pregunta; Implementen els horaris típics d'aquesta metodologia en el dia a dia d'aquests infants? De quina manera?*

ENTREVISTADA: *Sí, els infants TEA tenen un horari per a ells sols i també s'implementa per a la resta del grup classe com a mesura universal.*

ENTREVISTADORA: *L'organització i l'estructuració visual està implementada en tots els contextos on accedeix l'infant TEA?*

ENTREVISTADA: *Sí.*

ENTREVISTADORA: *Utilitzen amb aquests alumnes els sistemes de treball?, és a dir, una sèrie de passos a seguir durant la realització de les activitats, generalment organitzats de manera visual.*

ENTREVISTADA: *Sí, sobretot en aquelles activitats d'higiene i cura personal.*

ENTREVISTADORA: *Quins beneficis ha observat amb aquesta metodologia en els infants TEA?*

ENTREVISTADA: *Major autonomia i millor afrontació davant el canvi. Major flexibilitat.*

ENTREVISTADORA: *Ha vist millores en les habilitats educatives, comunicatives i socials d'aquests infants? Podria explicar un exemple del que ha observat?*

ENTREVISTADA: *Això ho veuen més les mestres de la SIEI o tutores, ja que jo només m'encarrego de la part més lingüística i els agafo de manera individual.*

ENTREVISTADORA: *En funció de la teva experiència i pel que ha pogut observar, considera que és adequada aquesta metodologia per a TEA severes?*

ENTREVISTADA: *Jo els utilitzo amb un nen de quatre anys i sols ho fem per nomenar alguna cosa, i per això sí que funciona. Però com a MALL tampoc et sé dir perquè no la utilitzo molt.*

ENTREVISTADORA: *Fan servir algunes estratègies per garantir l'èxit d'aquest alumnat, com per exemple els SAAC (pictogrames, etc.)?*

ENTREVISTADA: *Sí*

ENTREVISTADORA: *L'escola col·labora amb les famílies facilitant els recursos i/o informació necessària perquè puguin seguir amb aquesta metodologia fora de l'àmbit escolar?*

ENTREVISTADA: *Sí.*

ENTREVISTADORA: *Des de la pròpia experiència, considera que el TEACCH fomenta la inclusió dels nens/es amb TEA dins l'aula ordinària?*

ENTREVISTADA: *Si, perquè genera una interacció entre els iguals que fomenta l'aprenentatge. Però cada mestra funciona d'una manera, si s'entén la inclusió com tots els nens en una mateixa habitació i tots fan el mateix menys un, que fa totalment diferent i no té res a veure i, per tant, no té cap necessitat ni ell ni els companys de comunicar-se entre ells doncs no fomenta la inclusió. Però la metodologia com a tal ben utilitzada sí que fomenta la inclusió d'aquest col·lectiu, des de la meva perspectiva i opinió.*

5.1.3. Entrevista 3.

ENTREVISTADORA: *Quina és la vostra ocupació dins de l'escola?*

ENTREVISTADA: *Jo soc la TEI, Tècnica d'Educació Infantil.*

ENTREVISTADORA: *Quina formació disposa dins l'àmbit de l'autisme?*

ENTREVISTADA: *Formació molt bàsica. De curssets varis i informació que a "lo" millor has buscat tu. Però acadèmicament oficial, no.*

ENTREVISTADORA: *Considera que l'escola té les eines suficients per atendre a alumnes amb TEA? Per què?*

ENTREVISTADA: *Home, crec que sí, des del moment en què hi ha una SIEI, en principi hi ha d'haver aquests mecanismes i coneixements.*

ENTREVISTADORA: *"Bueno", l'altre pregunta era si l'escola disposa de SIEI, però ja ha quedat resolta.*

ENTREVISTADA: *Clar, és que si en disposa o no, en principi és perquè tenen els mecanismes per a poder atendre'ls.*

ENTREVISTADORA: *Com s'atenen els infants amb TEA a l'escola?*

ENTREVISTADA: *A infantil en concret, s'inclouen a l'aula ordinària depenent del grau que es pugui valorar, perquè clar, no hi ha una valoració fins als sis anys, real. Va una persona de la SIEI com a reforç i de vegades i vaig jo.*

ENTREVISTADORA: *Com tracten les dificultats conductuals que poden sorgir en aquests alumnes?*

ENTREVISTADA: *Normalment, ho parla la tutora, la mestra d'educació especial i de vegades la MALL i després amb el CDIAP o algun centre extern i la família. I llavors intenten buscar un punt en comú per fer la mateixa actuació dins que fora.*

ENTREVISTADORA: *A l'escola s'implementa la metodologia TEACCH?*

ENTREVISTADA: *Sí, sí, sí, que es fa servir. Amb aquells que més o necessiten.*

ENTREVISTADORA: *D'acord amb aquesta metodologia, de quina manera s'estructura l'entorn en les aules ordinàries per atendre els alumnes amb TEA?*

ENTREVISTADA: *Els "pictos" estan col·locats a l'aula de normal, o sigui per defecte ja. Cada matí s'hauria d'anar dient; farem això, farem allò, perquè el nen també o vegi en gran. I el nen amb aquestes condicions o té per a ell i cada vegada que ha de demanar "algo", si verbalment no pot, ha d'anar a buscar el "picto" i donar-te'l. I l'entorn està organitzat per racons, per tal que aquests nens s'ubiquin millor.*

ENTREVISTADORA: *Implementen els horaris típics d'aquesta metodologia en el dia a dia d'aquests infants? De quina manera?*

ENTREVISTADORA: *Sí, "bueno" és bastant igual del que he respost abans.*

ENTREVISTADORA: *Sí, la següent és; l'organització i l'estructuració visual està implementada en tots els contextos on accedeix l'infant TEA?*

ENTREVISTADA: *Sí, per exemple els "pictos" estan a l'alçada d'ells. "Lo" que passa que algunes aules sí que els tenen molt a dalt i no ho veuen ni els que no tinguin TEA. En teoria sí que ha d'estar tot organitzat a mida de l'infant, com a mínim és el que ens van dir quan ens van formar en aquesta metodologia. Però no tu puc dir si ho fa tothom (riure). Sí que intenten que les activitats siguin també més visuals, almenys amb el Z.*

ENTREVISTADORA: *Utilitzen amb aquests alumnes els sistemes de treball?, és a dir, una sèrie de passos a seguir durant la realització de les activitats, generalment organitzats de manera visual.*

ENTREVISTADA: *Cada vegada que amb ell es vol fer una cosa, que ell o té reflectit als "pictos" li anem ensenyant. Vols dir això?*

ENTREVISTADORA: *"Bueno", més com uns passos a seguir, per exemple; el que fan a P5 amb el treball d'hàbits i cura personal, entre d'altres. Com els passos a seguir per fer determinada activitat, amb un principi i un final marcat.*

ENTREVISTADA: *A sí, a qui també o fan. Almenys en una classe o tenen. Però no tu puc dir a nivell general, perquè jo ara mateix penso més en la classe del Z, que sí que hi és, fiquen uns "pictos" a la taula del que ha de fer, no és sempre el mateix, en funció de l'activitat, li vas ensenyant també i ell t'ho assenyala conforme va fent.*

ENTREVISTADORA: *Quins beneficis ha observat amb aquesta metodologia en els infants TEA?*

ENTREVISTADA: *Que ells saben què fer en cada moment.*

ENTREVISTADORA: *Ha vist millores en les habilitats educatives, comunicatives i socials d'aquests infants? Podria explicar un exemple del que ha observat?*

ENTREVISTADA: *Home amb el Z, en aquest cas penso amb ell. Per exemple, per entrar a l'escola necessitava a la mare i a poquet a poquet ara entra sol, més autonomia en general. Li assenyaless el "picto" del penja-robes i es treu la jaqueta al seu ritme. També hem de contemplar que hi ha dies que no d'això, però sí que hi ha una bona evolució.*

ENTREVISTADORA: *En funció de la teva experiència i pel que ha pogut observar, considera que és adequada aquesta metodologia per a TEA severs?*

ENTREVISTADA: *Sí, per a aquests nens en concrets sí, no la veig malament. No sé si n'hi ha moltes més perquè ja et dic, desconec una miqueta el tema, però jo crec que sí que és adequada, els hi va bé.*

ENTREVISTADORA: *Fan servir algunes estratègies per garantir l'èxit d'aquest alumnat, com per exemple els SAAC (pictogrames, etc.)?*

ENTREVISTADA: *Sí, però depèn del grau de TEA que tinguin, també intentem fomentar el llenguatge oral.*

ENTREVISTADORA: *L'escola col·labora amb les famílies facilitant els recursos i/o informació necessària perquè puguin seguir amb aquesta metodologia fora de l'àmbit escolar?*

ENTREVISTADA: *Sí, fins on jo sé, sí. Perquè les reunions les fan amb les famílies i els hi faciliten aquest material també.*

ENTREVISTADORA: *Des de la pròpia experiència, considera que el TEACCH fomenta la inclusió dels nens/es amb TEA dins l'aula ordinària?*

ENTREVISTADA: *“Bueno”, una miqueta. Jo crec que aquests nens no segueixen el ritme que es vol treballar a l'escola. Però parlar d'inclusió vol dir que estan “incluits”, no. Facilita la inclusió, sí, és un primer pas, però falta personal que es pugui dedicar aquests nens, pel meu veure eh, perquè hi ha classes que a “lo” millor poden comptar amb més d'un, encara que sigui diferent grau, però jo crec que és molt difícil la inclusió, tot i que la venen que sí que hi és.*

5.1.4. Entrevista 4.

ENTREVISTADORA: *Quina és la vostra ocupació dins de l'escola?*

ENTREVISTADA: *Tutora de P3-P4.*

ENTREVISTADORA: *Quina formació disposa dins l'àmbit de l'autisme?*

ENTREVISTADA: *Cursos que he fet.*

ENTREVISTADORA: *Considera que l'escola té les eines suficients per atendre a alumnes amb TEA? Per què?*

ENTREVISTADA: *Sí, però crec que hi ha massa nens per atendre.*

ENTREVISTADORA: *L'escola disposa de SIEI?*

ENTREVISTADA: *Sí.*

ENTREVISTADORA: *Com s'atenen els infants amb TEA a l'escola?*

ENTREVISTADA: *No ho sé molt bé, perquè aquest és el meu primer any en aquesta escola i no tinc cap nen amb TEA. “Bueno”, tinc un que està en procés, però com que els pares no ho accepten no podem fer molt més.*

ENTREVISTADORA: *Com tracten les dificultats conductuals que poden sorgir en aquests alumnes?*

ENTREVISTADA: *A nivell tutoria amb el nen. A primària sí que hi ha pautes, perquè com es diu... hi ha el grup impulsor. Aquí a infantil també les fas, hi ha moltes activitats grupals que jo les faig dedicades a treballar la conducta del nen.*

ENTREVISTADORA: *A l'escola s'implementa la metodologia TEACCH?*

ENTREVISTADA: *Sí.*

ENTREVISTADORA: *D'acord amb aquesta metodologia, de quina manera s'estructura l'entorn en les aules ordinàries per atendre els alumnes amb TEA?*

ENTREVISTADA: *Fem els pictogrames. I després cada mestra organitza la seva classe a la seva manera, marcant els espais i en el meu cas, evitant la sobreestimulació, ja que intento adaptar la classe tenint en compte les necessitats del nen amb trets TEA.*

ENTREVISTADORA: *Implementen els horaris típics d'aquesta metodologia en el dia a dia d'aquests infants? De quina manera?*

ENTREVISTADA: *Sí, cada dia al matí. "Lo" que jo personalment ho faig també amb molt de recolzament oral.*

ENTREVISTADORA: *L'organització i l'estructuració visual està implementada en tots els contextos on accedeix l'infant TEA?*

ENTREVISTADA: *En principi hauria d'estar en totes les aules i ampliar-ho a la llar. Però sí que és veritat que hi ha una aula que al meu vist no està adaptada per aquests infants. A més a més, en el meu cas, amb el meu alumne a la llar no es pot continuar amb aquesta metodologia perquè no ho accepten i tampoc volen rebre un assessorament de la mestra d'educació especial.*

ENTREVISTADORA: *Utilitzen amb aquests alumnes els sistemes de treball?, és a dir, una sèrie de passos a seguir durant la realització de les activitats, generalment organitzats de manera visual.*

ENTREVISTADA: *Sí, jo sé que els que tenen infants TEA diagnosticat ho fan, a la classe d'aquí al costat sí. Jo com que no tinc cap TEA diagnosticat no ho faig de manera individual, sinó com a suport universal.*

ENTREVISTADORA: *Quins beneficis ha observat amb aquesta metodologia en els infants TEA?*

ENTREVISTADA: *Jo enguany amb aquesta escola no l'he feta servir molt, per tant, a nivell escola no et sabria dir. Però altres anys que sí que he tingut infants amb TEA sí que he vist que si tenen clar els pictogrames, tot va molt bé. Però, també depèn de la formació, perquè hi ha llocs que diuen que han de ser imatges reals, altres icòniques,... I en un "cole" que estava que el nen tenia un plafó amb molts "pictos", ja que era un TEA*

profund més tirant cap autista, tenia tants “pictos” que se “liaba”, per tant, s’ha d’adaptar molt bé tots aquests recursos als infants. En aquest cas, no es sabia expressar perquè tenia molt “pictos”. Però si es fa bé, s’observen millores sobretot en l’autonomia i en els possibles canvis de la rutina, per exemple; quan hem d’anar d’excursió. També depèn del nen, per norma general els hi va molt bé per estructurar el dia i per als nens que no tenen llenguatge també considero que va molt bé aquesta metodologia.

ENTREVISTADORA: *Clar, aquí era potser més manca de formació que de la metodologia com a tal. Amb la formació necessària consideres que sí que funcionaria tot millor?*

ENTREVISTADA: *Sí. Clar, era un material que no tenia utilitat. Clar perquè ell no podia comunicar-se amb aquest plafó.*

ENTREVISTADORA: *Ha vist millores en les habilitats educatives, comunicatives i socials d’aquests infants? Podria explicar un exemple del que ha observat?*

ENTREVISTADA: *Millores hi ha, però també depèn del grau. Sí que és veritat que jo en altres escoles he observat que amb TEA més lleu és molt més fàcil, ja que el fet de tenir llenguatge ho fa més fàcil.*

ENTREVISTADORA: *En funció de la teva experiència i pel que ha pogut observar, considera que és adequada aquesta metodologia per a TEA severes?*

ENTREVISTADA: *Imagino que sí, jo és que no he tingut cap. Suposo que els ajudarà una mica a poder comunicar “algo” o a tenir més autonomia. A infantil sí que ho veig més complicat, però més quan van cap a “un” primària, imagino que sí, ja que són més útils.*

ENTREVISTADORA: *Fan servir algunes estratègies per garantir l’èxit d’aquest alumnat, com per exemple els SAAC (pictogrames, etc.)?*

ENTREVISTADA: *Sí, a infantil s’utilitza per a tot l’alumnat també.*

ENTREVISTADORA: *L’escola col·labora amb les famílies facilitant els recursos i/o informació necessària perquè puguin seguir amb aquesta metodologia fora de l’àmbit escolar?*

ENTREVISTADA: *En principi sí, perquè és pel bé del seu fill. Però en el dia a dia no sé si tots els pares ho poden o volen fer, perquè no tenen temps. Has de formar als pares en aquesta manera de treballar també. I després hi ha pares que en infantil estan en un procés d’adaptació total.*

ENTREVISTADORA: *Des de la pròpia experiència, considera que el TEACCH fomenta la inclusió dels nens/es amb TEA dins l’aula ordinària?*

ENTREVISTADA: *Considero que sí, però si les ràtios de les escoles fossin més baixes i hagueren més reforços ajudaria molt més, ja que tindrien més atenció. Des de la meva experiència, jo tinc dos TDAH i un amb trets TEA i em costa molt ficar-me a fer un treball més pautat si estic sola, ara amb la practicant o amb les hores de la TEI i la vetlladora sí que podem fer una atenció més personalitzada.*

5.1.5. Entrevista 5.

ENTREVISTADORA: *Quina és la vostra ocupació dins de l'escola?*

ENTREVISTADA: *Mestra tutora de P5.*

ENTREVISTADORA: *Quina formació disposa dins l'àmbit de l'autisme?*

ENTREVISTADA: *Tinc pedagogia terapèutica a més a més de mestra i logopèdia.*

ENTREVISTADORA: *Considera que l'escola té les eines suficients per atendre a alumnes amb TEA? Per què?*

ENTREVISTADA: *Sí que té eines suficients. Li manca una miqueta l'horari d'atenció personalitzada de personal, però fa uns anys es va fer un assessorament per part de professionals de mestres de la Font del Lleó on ens van formar en alumnes TEA.*

ENTREVISTADORA: *L'escola disposa de SIEI?*

ENTREVISTADA: *Sí, fa uns anys que ja està funcionat aquesta aula.*

ENTREVISTADORA: *Com s'atenen els infants amb TEA a l'escola?*

ENTREVISTADA: *Els infants que arriben ja amb un dictamen fet, ja entren directament a l'aula de SIEI, on els professionals d'aquesta aula els atenen dins de l'horari lectiu, tant com a dins de l'aula com a fora de l'aula. I els alumnes que no tenen dictamen a través de l'EAP se'ls hi fa una derivació, que acostuma a finalitzar amb un dictamen.*

ENTREVISTADORA: *Com tracten les dificultats conductuals que poden sorgir en aquests alumnes?*

ENTREVISTADA: *Doncs tenim una vetlladora i tenim un auxiliar d'educació especial i la mestra de la SIEI que reforcen el comportament d'aquests alumnes a l'aula.*

ENTREVISTADORA: *A l'escola s'implementa la metodologia TEACCH?*

ENTREVISTADA: *És aquella metodologia de les capsas de sabates i els "pictos", no?*

ENTREVISTADORA: *Sí, entre altres coses.*

ENTREVISTADA: *Els nens amb TEA amb els mestres de la SIEI la implementen en tot moment i després es transporta a l'aula. Es treballa amb major magnitud a la SIEI. A primària sí que implementen més el tema de les capsas.*

ENTREVISTADORA: *D'acord amb aquesta metodologia, de quina manera s'estructura l'entorn en les aules ordinàries per atendre els alumnes amb TEA?*

ENTREVISTADA: *L'estructura de la classe està pensada per treballar amb racons, és a dir, hi ha espais marcats, aleshores sempre hi ha un racó que queda més aïllat on el nen amb TEA pot anar a treballar sense massa estímuls. Pensat més pel treball individual aquest espai, però s'estructura la classe tenint en compte les necessitats d'aquests nens.*

ENTREVISTADORA: *Implementen els horaris típics d'aquesta metodologia en el dia a dia d'aquests infants? De quina manera?*

ENTREVISTADA: *Quan s'arriba al matí, cada nen TEA té un racó on ell amb l'ajuda de l'adult, que cada vegada aquesta ajuda es va retirant en la mesura del possible, hi ha uns "pictos" on el nen confecciona l'horari de tota la jornada, i a banda, aquests "pictos" van creure que seria convenient ampliar-los a tota la classe. Per tant, tota la classe treballa la jornada de l'escola a través dels "pictos" idèntics que els de TEA. Però els de TEA els tenen més ampliats en el seu racó.*

ENTREVISTADORA: *L'organització i l'estructuració visual està implementada en tots els contextos on accedeix l'infant TEA?*

ENTREVISTADA: *Sí, per exemple al lavabo hi ha la seqüenciació de la higiene. Al penjador, hi ha "lo" que ha de fer el nen quan arriba; doncs treus l'abric, posar-se la bata, penjar la motxilla i després, doncs tenen el seu racó.*

ENTREVISTADORA: *Utilitzen amb aquests alumnes els sistemes de treball?, és a dir, una sèrie de passos a seguir durant la realització de les activitats, generalment organitzats de manera visual.*

ENTREVISTADA: *Sí, se li col·loquen a damunt de la taula uns "pictos" seqüenciats un darrere de l'altre del que consisteix aquella activitat, de "lo" que ha de fer.*

ENTREVISTADORA: *Quins beneficis ha observat amb aquesta metodologia en els infants TEA?*

ENTREVISTADA: *Doncs que el nen està més inclòs en el que és la rutina de la classe. El nen se sent més dirigit, se li anticipa les activitats que anem a fer, "emmm..." el nen se sent més segur i el nen està més actiu.*

ENTREVISTADORA: *Ha vist millores en les habilitats educatives, comunicatives i socials d'aquests infants? Podria explicar un exemple del que ha observat?*

ENTREVISTADA: *A veure, m'ho pots repetir una altra vegada la pregunta.*

ENTREVISTADORA: *Sí, cap problema; has observat millores en les habilitats educatives, comunicatives i socials d'aquests infants amb TEA? I pots explicar un exemple del que ha vist?*

ENTREVISTADA: *Doncs, a veure sí que hi ha hagut millores, sobretot en les habilitats socials, perquè el nen es pot incloure dins del grup d'una manera més normalitzada. A més, en aquest cas generalitzar el "pictos" a la resta fa que el nen amb TEA no se senti individualitzat. I després que permet que aquests nens estiguin treballant quan la resta està treballant, evitant que rodi com abans, que tombava per la classe sense cap sentit. És més fàcil reconduir-lo.*

ENTREVISTADORA: *En funció de la teva experiència i pel que ha pogut observar, considera que és adequada aquesta metodologia per a TEA severa?*

ENTREVISTADA: *Sí, però calen molts recursos humans, suport.*

ENTREVISTADORA: *Fan servir algunes estratègies per garantir l'èxit d'aquest alumnat, com per exemple els SAAC (pictogrames, etc.)?*

ENTREVISTADA: *Sí, encara que de vegades he vist que a alguns nens els i costava molt al principi.*

ENTREVISTADORA: *L'escola col·labora amb les famílies facilitant els recursos i/o informació necessària perquè puguin seguir amb aquesta metodologia fora de l'àmbit escolar?*

ENTREVISTADA: *Sí, perquè aquests nens normalment van a centres externs i llavors hi ha una coordinació entre el centre extern i l'escola, amb la SIEI i l'EAP i llavors allà es marquen els passos a seguir, els objectius i la metodologia a seguir, i també aquests organismes externs fan un acompanyament de les famílies.*

ENTREVISTADORA: *Des de la pròpia experiència, considera que el TEACCH fomenta la inclusió dels nens/es amb TEA dins l'aula ordinària?*

ENTREVISTADA: *Sí, ja que amb aquesta metodologia la fomenta molt més que abans.*

5.1.6. Entrevista 6.

ENTREVISTADORA: *Quina és la vostra ocupació dins de l'escola?*

ENTREVISTADA: *Actualment, soc la mestra de suport i també l'especialista d'anglès a infantil. Estic a totes les aules fent matemàtiques manipulatives, anglès, soc l'encarregada de l'ambient d'art i de l'oralitat.*

ENTREVISTADORA: *Quina formació disposa dins l'àmbit de l'autisme?*

ENTREVISTADA: *A la universitat vaig rebre les meves primeres nocions sobre els trastorns del desenvolupament i quan vaig saber que tindria un alumne a l'aula amb TEA, vaig decidir fer un curs pel meu compte en una acadèmia privada de formació.*

ENTREVISTADORA: *Considera que l'escola té les eines suficients per atendre a alumnes amb TEA? Per què?*

ENTREVISTADA: *Considero que l'escola té eines i recursos per atendre aquesta diversitat, però sovint doten aquest alumnat de poques hores d'atenció a l'aula. Amb la qual cosa, la gran tasca principal recau sobre el tutor, qui sovint té dubtes i mostra cert desgast per voler assolir totes les seves funcions.*

ENTREVISTADORA: *L'escola disposa de SIEI?*

ENTREVISTADA: *Sí, l'escola disposa de SIEI formada per una mestra d'educació especial i un educador.*

ENTREVISTADORA: *Com s'atenen els infants amb TEA a l'escola?*

ENTREVISTADA: *Cada vegada hi ha més alumnat amb aquest trastorn, fet que provoca que els pocs suports que reben les escoles s'hagin de partir entre aquesta tipologia d'infants. Hi ha aquests tipus de suports; la mestra d'educació especial, que cerca donar suport a l'aula i a aquest alumnat. La mestra d'audició i llenguatge (MALL), que es dedica a fer una reestructuració de la parla per evitar aquest llenguatge repetitiu, en el cas que hi hagi, si no apareix aquest indicador, és possible que no rebi aquest suport. La SIEI, un suport que reben aquells infants que mostren una simptomatologia força clara. La vetlladora, una persona que cerca facilitar-li l'autonomia en les tasques d'aula i en la seva pròpia cura.*

ENTREVISTADORA: *Com tracten les dificultats conductuals que poden sorgir en aquests alumnes?*

ENTREVISTADA: *El recurs més estès és el dels pictogrames, unes imatges que pretenen facilitar la comprensió de l'horari i les rutines, d'aquesta manera li anticipem els fets que poden succeir al llarg del dia. Una altra estratègia que a mi m'ha funcionat molt bé dins de l'aula, i que depèn molt de l'infant que tinguis, és la de crear un racó on ell/a pugui anar-hi quan se sent enfadat/da i frustrat/da. Com que no saben gestionar bé les seves emocions, poden agredir en alguna ocasió. L'arrel de l'agressió prové de la necessitat de descarregar aquesta frustració i malestar que pot arribar a sentir. És per això que un treball de les emocions a l'aula pot ajudar a entendre el seu món interior i la zona de la calma serà un espai segur per a ell/a on acudir quan tingui dificultats per autocontrolar-se.*

ENTREVISTADORA: *A l'escola s'implementa la metodologia TEACCH?*

ENTREVISTADA: *Sí, és una metodologia que es fa servir sobretot a la SIEI.*

ENTREVISTADORA: *D'acord amb aquesta metodologia, de quina manera s'estructura l'entorn en les aules ordinàries per atendre als alumnes amb TEA?*

ENTREVISTADA: *Sobretot, evitar masses estímuls, espais clars. Tot i que puc dir que a la SIEI tenen un mirall molt gran, coixins i tenen diverses activitats en unes làmines plastificades que poden realitzar per si mateixos.*

ENTREVISTADORA: *Implementen els horaris típics d'aquesta metodologia en el dia a dia d'aquests infants? De quina manera?*

ENTREVISTADA: *Sí, a l'inici de la jornada.*

ENTREVISTADORA: *L'organització i l'estructuració visual està implementada en tots els contextos on accedeix l'infant TEA?*

ENTREVISTADA: *Sí, als lavabos, passadissos i diferents aules del centre hi poden trobar pictogrames per poder anticipar el que es farà en aquell espai o per poder observar les normes que cal seguir en aquella estança.*

ENTREVISTADORA: *Utilitzen amb aquests alumnes els sistemes de treball?, és a dir, una sèrie de passos a seguir durant la realització de les activitats, generalment organitzats de manera visual.*

ENTREVISTADA: *Jo no, faig l'organització del dia en pictogrames i la resta de les activitats s'expliquen de forma oral. Algunes tenen més seqüenciacions que d'altres.*

ENTREVISTADORA: *Quins beneficis ha observat amb aquesta metodologia en els infants TEA?*

ENTREVISTADA: *Ho desconec, ja que aquest és el meu segon any en aquesta escola i això ho observen més les tutores i la mestra de la SIEI, sí que he observat més autonomia, més autocontrol.*

ENTREVISTADORA: *Ha vist millores en les habilitats educatives, comunicatives i socials d'aquests infants? Podria explicar un exemple del que ha observat?*

ENTREVISTADA: *He pogut observar una millora en la seva parla, però considero que també és fruit de tots els agents involucrats: CDIAP, MALL, SIEI, MEE... Abans ell repetia les preguntes, per exemple; "Com estàs? Com estàs?" i amb el temps va aprendre a respondre i a poder mantenir una conversa, encara que no acaba de preguntar massa pels altres, sinó per a les coses que l'afecten a ell.*

ENTREVISTADORA: *En funció de la teva experiència i pel que ha pogut observar, considera que és adequada aquesta metodologia per a TEA severes?*

ENTREVISTADA: *Considero que podria funcionar. Però s'ha d'aplicar en els diversos entorns de l'infant.*

ENTREVISTADORA: *Fan servir algunes estratègies per garantir l'èxit d'aquest alumnat, com per exemple els SAAC (pictogrames, etc.)?*

ENTREVISTADA: *Sí, els pictogrames és el recurs més emprat i conegut pels docents.*

ENTREVISTADORA: *L'escola col·labora amb les famílies facilitant els recursos i/o informació necessària perquè puguin seguir amb aquesta metodologia fora de l'àmbit escolar?*

ENTREVISTADA: *Considero que és un punt on podríem millorar.*

ENTREVISTADORA: *Des de la pròpia experiència, considera que el TEACCH fomenta la inclusió dels nens/es amb TEA dins l'aula ordinària?*

ENTREVISTADA: *Considero que la gran inclusió és que aquests infants puguin estar dins de l'aula amb els suports que aquests/es realment precisen, sense haver de repartir hores, eines i recursos. Sí això és possible amb aquesta metodologia, sí.*

5.2. GRAELLES D'OBSERVACIÓ.

5.2.1. Graella d'observació 1.

	SÍ	NO	DE VEGADES
Es comunica amb els companys/es per algun mitjà (pictogrames, comunicació verbal, comunicació gestual, etc.).	X		
Els horaris l'ajuden a organitzar-se i treballar la flexibilitat.	X		
Els sistemes de treball permeten a l'alumne treballar amb major autonomia.	X		
La mestra o el mestre utilitza els sistemes de treball o pictogrames per reconduir l'atenció de l'infant.		X	
L'adult utilitza els horaris a l'inici del matí per a anticipar a l'infant TEA el que es durà a terme.	X		

Els diferents contextos on accedeix l'infant estan organitzats físicament de tal manera que evitin les distraccions.			X*
L'estructuració visual permet a l'infant organitzar-se sense l'ajuda de l'adult.	X		
La resta de l'alumnat se'n beneficia d'aquesta metodologia.	X		
El mètode potencia la inclusió d'aquest alumne dins l'aula ordinària.	X		

▪ *Observacions;*

Ha adquirit més autonomia fent el seu propi horari. A partir del gener va mostrar més interès en preguntar a la mestra cada dia que farien i fa l'horari de la classe i el seu.

Es comunica verbalment tant amb els companys/es com amb la mestra.

Treballa per racons com la resta.

Quan no se li anticipa algun esdeveniment nou de vegades mostra tensió. Li dona una rebequeria.

Treballa millor en espais delimitats i sense massa estímuls.

*A l'aula de plàstica hi ha masses estímuls.

5.2.2. Graella d'observació 2.

	SÍ	NO	DE VEGADES
Es comunica amb els companys/es per algun mitjà (pictogrames, comunicació verbal, comunicació gestual, etc.).			X*
Els horaris l'ajuden a organitzar-se i treballar la flexibilitat.			X* ¹
Els sistemes de treball permeten a l'alumne treballar amb major autonomia.			X* ²
La mestra o el mestre utilitza els sistemes de treball o pictogrames per reconduir l'atenció de l'infant.			X

L'adult utilitza els horaris a l'inici del matí per a anticipar a l'infant TEA el que es durà a terme.	X		
Els diferents contextos on accedeix l'infant estan organitzats físicament de tal manera que evitin les distraccions.	X		
L'estructuració visual permet a l'infant organitzar-se sense l'ajuda de l'adult.	X* ³		
La resta de l'alumnat se'n beneficia d'aquesta metodologia.	X		
El mètode potencia la inclusió d'aquest alumne dins l'aula ordinària.	X		

▪ *Observacions;*

TEA sever amb implant coclear que a l'inici dificultava l'escolta i l'aprenentatge.

Malgrat tot, té capacitat d'aprenentatge (al seu ritme) i segueix la rutina de la classe i entén les normes.

*Només es comunica amb els altres a través del llenguatge físic. S'adona que hi ha altres companys. S'inicia en una comunicació molt tímida (s'asseu a la falda dels iguals).

*¹No entén tots els pictogrames, només els bàsics els de la rutina diària.

*²Li costa bastant els aprenentatges en general.

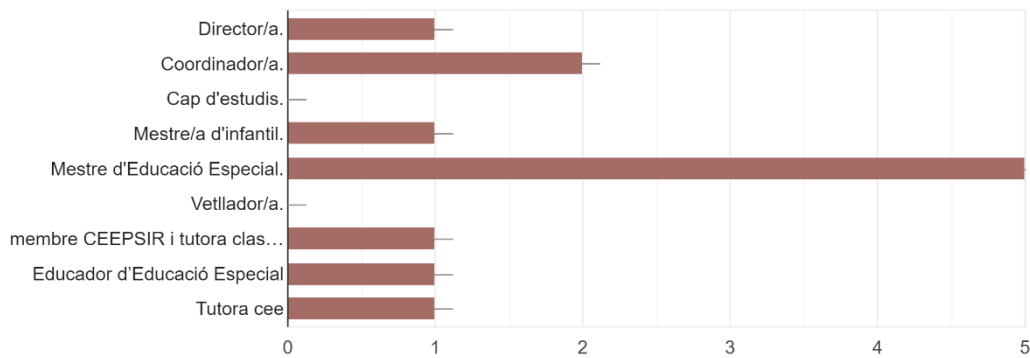
*³Si està l'aula organitzada amb racons, ell té molt clar que toca racons i els fa. És important que hi hagi suport visual i material atractiu per tal de motivar-lo i deixar-lo fer l'activitat de manera més autònoma.

5.3. RESULTATS DELS QÜESTIONARIS PER A LES ESCOLES.

Enllaç del qüestionari: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeAQLLsxhi-s-rNNTwrrzsmnluPFKyx61u5kh3nOMm_-f9aNg/viewform?usp=sf_link

Quina és la teva ocupació dins l'escola?

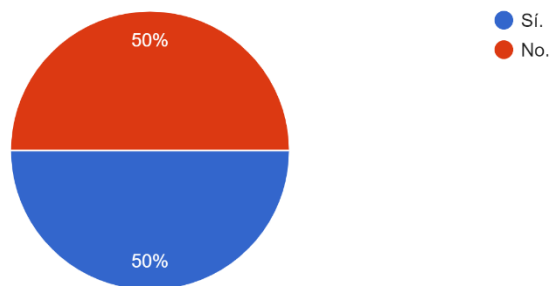
10 respuestas

*membre CEEPSIR i tutora classe TEA.

Consideres que l'escola té els recursos i les eines suficients per atendre als infants amb TEA?

10 respuestas

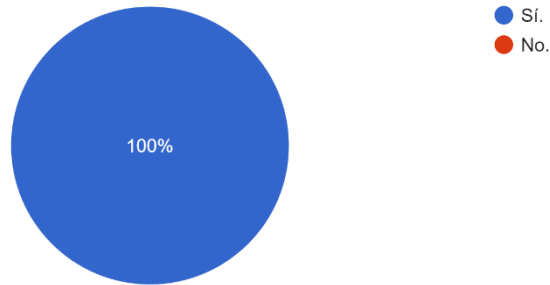
• **Per què?:**

- *“Perquè som CEEPSIR, programa: Inclusió alumnes TEA i per metodologia”.*
- *“Perquè les ràtios són massa altes”.*
- *“Falta de diners”.*
- *“Coneixença i formació de professionals especialitzats en TEA”.*
- *“La formació dels mestres sobre TEA i els CEESIR de la zona”.*
- *“En autistes d'alt nivell se'ls força a seguir la metodologia tradicional i moltes vegades no es tenen en compte els seus estils d'aprenentatge, forçant-los a treball per fitxes i metodologies tradicionals, amb l'excusa d'incloure'ls en el sistema educatiu ordinari i és el que es trobaran en un futur”.*
- *“Depèn de les necessitats del centre hi ha cursos que estem més ben atesos que d'altres”.*
- *“Falta infraestructura”.*

- *“Per què els mestres ens formem”.*

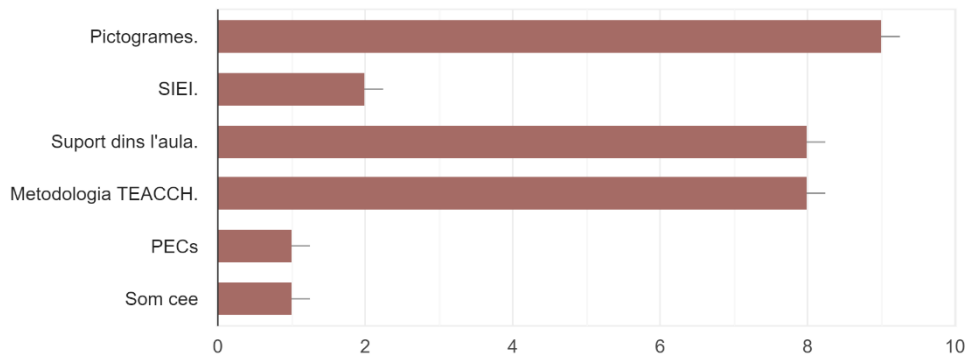
Heu rebut formacions per tal de formar-vos en l'àmbit de l'autisme?

10 respuestas

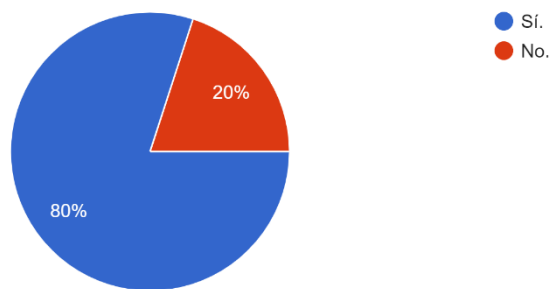
Quins recursos utilitzeu per tractar amb infants (3-6 anys) amb TEA.

10 respuestas

Coneixeu la metodologia TEACCH?

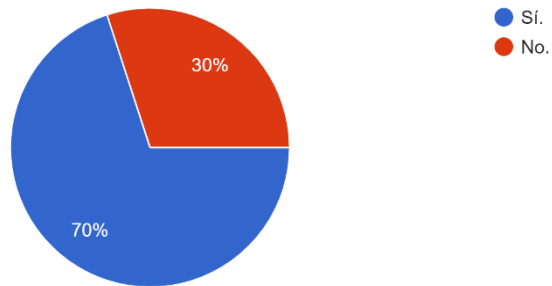
10 respuestas

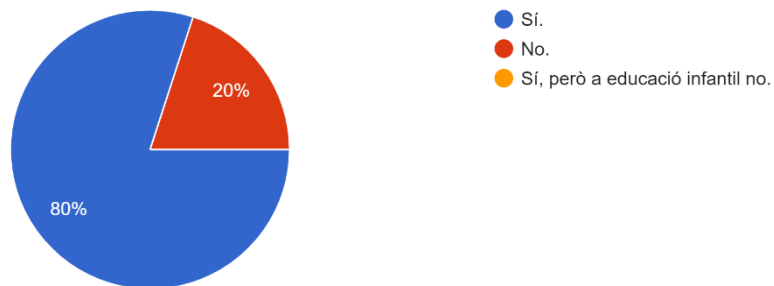
Heu rebut alguna formació per part d'un professional respecte aquesta metodologia?

10 respuestas

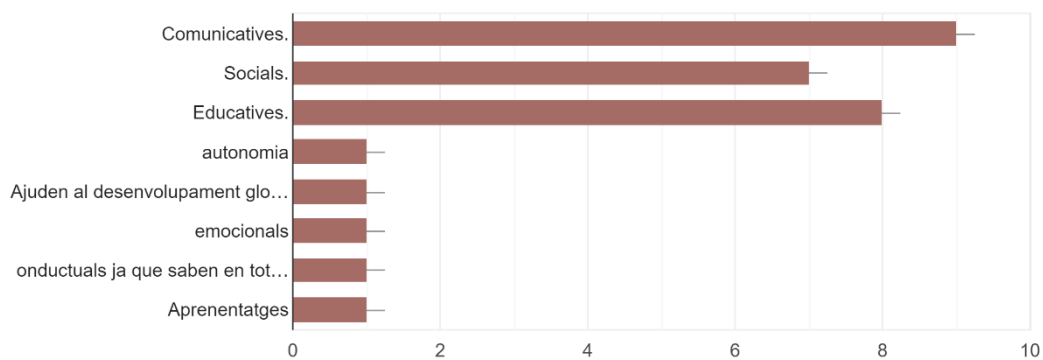
Porteu a terme la metodologia TEACCH a l'escola?

10 respuestas

Quines habilitats considereu que milloren en els alumnes TEA a través d'aquesta metodologia?

9 respuestas

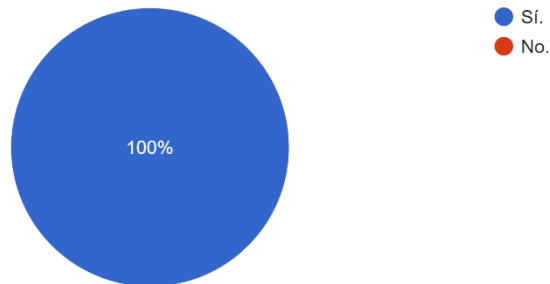

*Ajuden al desenvolupament global de l'alumne.

*¹ Conductuals, ja que saben en tot moment el que toca fer.

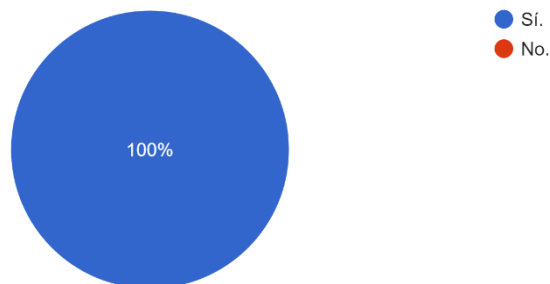
A través del que heu pogut observar a la pràctica educativa, considereu que és útil aquesta metodologia per atendre als infants amb TEA?

8 respuestas

L'escola implementa els SAAC per a tractar amb els alumnes amb TEA?

9 respuestas

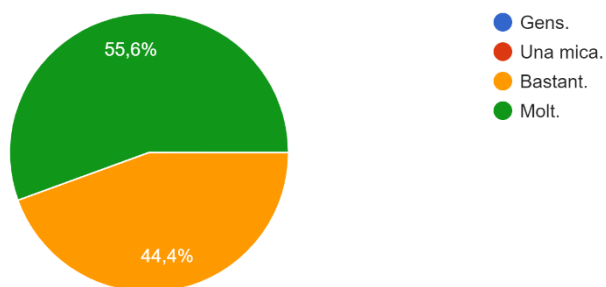

• **De quina manera?:**

- “Pictos” i PEC’s”.
- “Escola visual, llibretes de comunicació, aplicacions...”.
- “Utilitzem diferents sistemes de comunicació augmentatiu o alternatiu tenint en compte les necessitats de l’alumne. Utilitzem el sistema de PEC’s per aquells que tenen dificultats en la comunicació, llibretes de comunicació, llenguatge de signes...”.
- “Comunicadors – PEC’S – Symbotalk”.
- “Per afavorir la comunicació amb l’alumne”.
- “Aplicant amb alguns alumnes PEC’s, TEACCH, SAAC”.
- “Amb imatges per comunicar-nos”.
- “Plafons, pictogrames, TEACCH”.
- “Tota l’escola utilitza SAAC”.

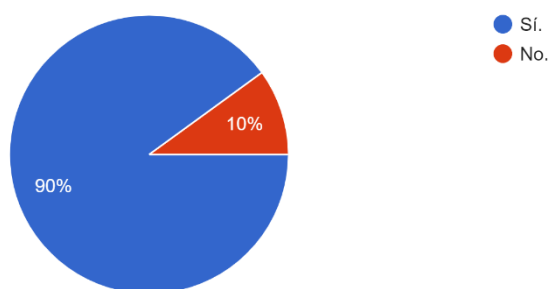
En cas de fer servir els SAAC, heu vist millores en la comunicació expressiva com receptiva?

9 respuestas

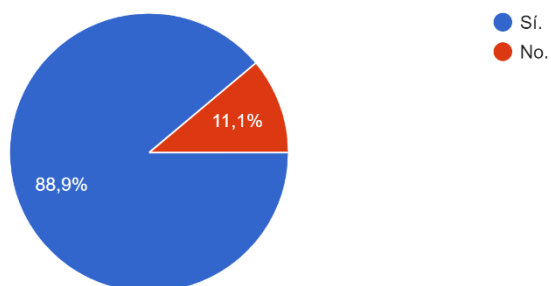
Coneixes l'ensenyança estructurada?

10 respuestas

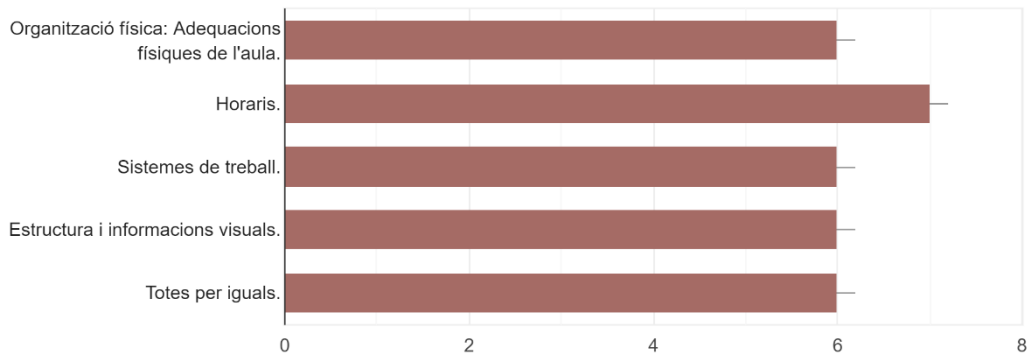
En cas afirmatiu, la dueu a terme a l'escola (cicle d'educació Infantil)?

9 respuestas

Quins dels components de l'ensenyança estructurada emreu més a l'escola?

9 respuestas

En cas que n'utilitzeu tots els components, quin considereu que funciona millor?

8 respuestas

